

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ.**

**ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
«ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ »**

ΣΑΚΕΛΛΑΡΑΚΗ ΕΡΙΚΑΙΤΗ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική της Εκπαίδευσης και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Δεκέμβριος 2021

UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS

**MASTER PROGRAM IN ECONOMICS IN EDUCATION AND
MANAGEMENT OF EDUCATIONAL UNITS**

MASTER TITLE
**COMPARATIVE ANALYSIS OF DISTANCE AND
LIVING EDUCATION**

By
SAKELLARAKI ERIKAITI

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economics in Education and Management of Educational Units.

Piraeus, Greece

December 2021

Η εργασία αυτή αφιερώνεται στην οικογένεια μου:

Γιάννης

Ναταλία , Λυδία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	6
Abstract	7
Πρόλογος	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Γενικές Αρχές της εκπαίδευσης

1.1 Εισαγωγή	9
1.2 Η έννοια της εκπαίδευσης	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Διά ζώσης εκπαίδευση

2.1 Κατηγορίες της διά ζώσης εκπαίδευσης	11
2.2.1 Παραδοσιακή μέθοδος	12
2.2.2 Τριμερής διδασκαλία	12
2.2.3 Μαθητοκεντρική μέθοδος	13
2.2.4 Συμμετοχική μέθοδος	13
2.3 Πλεονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης	14
2.4 Μειονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

3.1 Ιστορική αναδρομή και είδη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	17
3.2 Εργαλεία σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	18
3.3 Εργαλεία ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	20
3.4 Πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	23

3.5 Μειονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	25
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Μεθοδολογία της έρευνας

4.1 Είδος της έρευνας	26
4.2 Τα ερευνητικά ερωτήματα	27
4.3 Καθορισμός του δείγματος	27
4.4 Το ερωτηματολόγιο	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων

5.1 Πρώτο μέρος: Δημογραφικά χαρακτηριστικά	28
5.2 Δεύτερο μέρος: Ανάλυση αποτελεσμάτων	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Συζήτηση των Αποτελεσμάτων-Συμπεράσματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Επίλογος

Βιβλιογραφία

Παράρτημα : ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Περίληψη

Στις μέρες μας, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μια εναλλακτική μορφή μάθησης που παρέχεται με την χρήση των νέων τεχνολογιών, διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία. Έχει αντικαταστήσει αρκετές φορές και για μεγάλα χρονικά διαστήματα την διά ζώσης διδασκαλία διότι η πολιτεία, λόγω της υφιστάμενης πανδημίας Covid-19, επέβαλε την αναστολή λειτουργίας όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, καθιστώντας την μάλιστα ως μοναδική μορφή μάθησης.

Το θέμα της παρούσας εργασίας «συγκριτική ανάλυση της εξ αποστάσεως και της διά ζώσης εκπαίδευσης» επιλέχθηκε διότι είναι εξαιρετικά επίκαιρο και καθίσταται αναγκαίο να εντοπιστούν τυχόν προβλήματα που υπάρχουν ώστε να ληφθούν μέτρα για βελτιώσεις και διορθώσεις κατά την εφαρμογή της τηλεεκπαίδευσης. Επιχειρείται λοιπόν μέσα από βιβλιογραφική επισκόπηση να αποσαφηνιστούν οι έννοιες που σχετίζονται με τις δύο μορφές μάθησης, να αναλυθούν τα εκπαιδευτικά εργαλεία του διαδικτύου, οι διδακτικές μέθοδοι καθώς και τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα τους ώστε να γίνει εφικτή η σύγκριση μεταξύ τους. Επιπρόσθετα, η παρούσα έρευνα βασίστηκε στη χρήση ερωτηματολογίου σε δείγμα 104 εκπαιδευτικών. Η ερευνητική προσπάθεια έχει σκοπό την διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με την αναγκαιότητα, την χρησιμότητα, την αποδοτικότητα της τηλεεκπαίδευσης και τη σύγκρισής της με την διά ζώσης εκπαίδευση. Βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν είναι ότι η διά ζώσης εκπαίδευση είναι σαφώς αποδοτικότερη από την εξ αποστάσεως, ότι οι εκπαιδευτικοί δεν επιμορφώνονται επαρκώς από τους δημόσιους φορείς και ότι απαιτούνται ακόμα μεγαλύτερες προσπάθειες από την πλευρά της πολιτείας αλλά και των εκπαιδευτικών ώστε η ενσωμάτωση και η συμβολή της τηλεεκπαίδευσης να υλοποιηθεί με επιτυχία.

Λέξεις κλειδιά

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, διά ζώσης εκπαίδευση, νέες τεχνολογίες, εκπαιδευτικές πλατφόρμες, σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση.

Abstract

Nowadays, distance learning, an alternative form of learning, provided by the use of new technologies matters significantly in the educational and learning process.

In many occasions and for long periods of time, it replaced face-to-face learning, when the state had to impose the suspension of operation of all educational institutions, due to the Covid-19 pandemic ,and therefore it became the main learning source.

The topic of this paper “ Comparative Analysis of distance learning” because it is extremely topical and it becomes necessary to identify any problems that exist in order to take measures for improvements and corrections in the implementation of distance learning. An attempt is made through a bibliographic review to clarify the concepts related to the two forms of learning, to analyze the educational tools of the internet, the teaching methods as well as their disadvantages and advantages in order to make a comparison between them.

In addition, the present study was based on the use of a questionnaire on a sample of 104 teachers. The aim of the research effort is to investigate the attitudes and perceptions of teachers regarding the necessity, usefulness, efficiency of distance learning and its comparison with face to face education.

Key conclusions drawn are that face to face education is clearly more cost-effective than distance learning, that teachers are not adequately trained by public bodies and that even greater efforts are needed on the part of the state and teachers to integrate and contribute to it, so that e-learning is successfully implemented.

Key words

Distance education, face to face education, new technologies, educational platforms, modern and asynchronous education.

Πρόλογος

Το συγκεκριμένο θέμα της παρούσας εργασίας, «συγκριτική ανάλυση της εξ αποστάσεως και της διά ζώσης εκπαίδευσης», επιλέχθηκε λόγω της επικαιρότητας του εν μέσω της πανδημίας Covid-19. Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων αναγκάστηκαν ξαφνικά να διδάξουν αποκλειστικά μέσω τηλεκπαίδευσης, δεδομένου ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλης της χώρας παρέμειναν κλειστά για μεγάλο χρονικό διάστημα. Έχοντας οι εκπαιδευτικοί την εμπειρία αυτής της νέας μορφής διδασκαλίας, καθίσταται εφικτή η σύγκριση ανάμεσα στις δύο μορφές μάθησης, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την διά ζώσης εκπαίδευση. Επιπρόσθετα είναι μέγιστης σημασίας να εντοπιστούν τυχόν προβλήματα και δυσκολίες που προέκυψαν κατά την διάρκεια της τηλεκπαίδευσης ώστε να ληφθούν μέτρα για διορθώσεις και βελτιώσεις στο μέλλον.

Τέλος από την παρούσα έρευνα αναμένεται να διερευνηθούν:

- ✓ οι απόψεις και οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την χρησιμότητα και την αποδοτικότητα της τηλεκπαίδευσης.
- ✓ ο βαθμός ικανοποίησης τους από την προετοιμασία και την επιμόρφωση που έλαβαν ώστε να ανταπεξέλθουν επαρκώς στην νέα μορφή διδασκαλίας.
- ✓ Οι προτιμήσεις τους σε σχέση με την εξ αποστάσεως ή την διά ζώσης εκπαίδευση.

1. Γενικές αρχές της εκπαίδευσης

1.1 Εισαγωγή

Κάθε γενιά θεωρεί ως αυτονόητο καθήκον να μεταφέρει στην επόμενη την κοινωνική και πολιτιστική κληρονομιά που παρέλαβε και να την μεταβάλλει σε φορέα κοινωνικής και πολιτικής δημιουργίας. Είναι γεγονός ότι ακόμη και στις πιο πρωτόγονες κοινωνίες, τα ώριμα μέλη της κοινωνικής ομάδας προσπαθούν να εκπαιδεύσουν τα νεότερα, να τους μεταδώσουν τη γλώσσα τους, τις τεχνικές τους γνώσεις, τις αξίες τους, τις ιδέες τους και τον τρόπο ζωής τους. Η εκπαίδευση, με την ευρεία έννοια, περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που έχουν σκοπό την επίδραση με συγκεκριμένο τρόπο στη σκέψη, στο χαρακτήρα και στη σωματική αγωγή του ατόμου. Με τη διαδικασία της εκπαίδευσης αποκτώνται συγκεκριμένες γνώσεις, αναπτύσσονται δεξιότητες και ικανότητες και διαμορφώνονται αξίες (ηθική, ειλικρίνεια, ακεραιότητα χαρακτήρα, αίσθηση του δικαίου, αφοσίωση, επαγγελματισμός και υπευθυνότητα) .

Στην εργασία που ακολουθεί θα οριστεί ο όρος εκπαίδευση, η σπουδαιότητα, η αναγκαιότητα και ο σκοπός της . Στη συνέχεια θα αναλυθούν η εξ αποστάσεως και η διά ζώσης εκπαίδευση, θα αναφερθούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους και θα γίνει σύγκριση μεταξύ τους. Θα ακολουθήσει ερωτηματολόγιο που θα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και έπειτα θα γίνει περιγραφή των δεδομένων. Τέλος, θα ερμηνευτούν τα αποτελέσματα της έρευνας και θα ακολουθήσουν τα συμπεράσματα, οι περιορισμοί που έλαβαν χώρα και οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

1.2 Η έννοια της εκπαίδευσης

«Αρχή σοφίας η των ονομάτων επίσκεψις» έλεγε ο φιλόσοφος Αντισθένης και για να διερευνηθεί το θέμα «εκπαίδευση» θα πρέπει καταρχήν να επιχειρηθεί η κατανόηση της έννοιας αυτής. Η λέξη προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό ρήμα εκπαιδεύω που σημαίνει *ανατρέφω* από παιδική ηλικία, *μορφώνω*, *διαπαιδαγωγώ*. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Άγγλος ποιητής και δοκιμιογράφος Τζόζεφ Άντισον «*Ότι είναι η γλυπτική για έναν όγκο μαρμάρου είναι η εκπαίδευση για την ανθρώπινη ψυχή*». Αυτό συμβαίνει γιατί αναλαμβάνει τη βαριά ευθύνη να ξυπνήσει, να καλλιεργήσει και ν' αναπτύξει όλες τις σωματικές, ψυχικές

και πνευματικές δυνάμεις και όλες τις προδιαθέσεις που από τη γέννησή του φέρει ο άνθρωπος και να τον μεταβάλλει, από ένα προικισμένο δημιούργημα, σε κορωνίδα της Δημιουργίας.

Βέβαια, η απόκτηση γνώσης δεν περιορίζεται μόνο σε ότι μαθαίνει κανείς στα εκπαιδευτικά ιδρύματα αλλά περιλαμβάνει και τη γνώση που αποκομίζουν οι άνθρωποι από τις εμπειρίες της ζωής τους αλλά και από τις παλαιότερες γενιές. Η εκπαίδευση σε πολύ παλαιότερες εποχές ήταν μόνον προφορική και είχε σαν σκοπό να συντηρεί και να μεταδίδει την πολιτισμική γνώση από γενιά σε γενιά. Σήμερα, η μετάδοση της γνώσης έχει λιγότερο προφορικό χαρακτήρα και περισσότερο τυπικό διότι λαμβάνει χώρα στα σχολεία, στα κολλέγια και στα πανεπιστήμια. Όσο πιο ώριμη και εξελιγμένη είναι μια κοινωνία, τόσο πιο οργανωμένα και μελετημένα γίνεται αυτή η μετάδοση της γνώσης, που έχει διπλό στόχο: Πρώτον, να βοηθήσει στην εσωτερίκευση των υπαρχόντων θεσμών και των αξιών της κοινωνίας. Αυτός είναι ο άμεσος στόχος σχολικών μαθημάτων όπως η Ιστορία, η εισαγωγή στην κοινωνιολογία, τα οικονομικά κ.ά.

Δεύτερον, να παράγει «οικονομικά αποτελεσματικούς» πολίτες, οι οποίοι να έχουν συσσωρεύσει αρκετή τεχνογνωσία ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά, σύμφωνα με τους στόχους της κοινωνίας. (Fotopoulos, 2003).

Οι τρόποι με τους οποίους μεταδίδεται η γνώση εξελίσσονται διαρκώς, έτσι ώστε η πορεία της μάθησης να γίνεται ευκολότερη τόσο για τους εκπαιδευόμενους όσο και για τους διδάσκοντες. (Ντάνιελ Ριντ 2019).

Κατά γενική ομολογία η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται από ραγδαίες εξελίξεις σε όλα τα επίπεδα. Τέτοια επίπεδα είναι το κοινωνικό, το πολιτισμικό, το πολιτικό, το οικονομικό και το τεχνολογικό. Όλοι οι τομείς και οι κλάδοι της κοινωνίας οφείλουν να προσαρμοστούν στις νέες αυτές εξελίξεις προκειμένου να επιτευχθεί μια ισορροπία και μια κοινή πορεία εξέλιξης και ανάπτυξης. Το εκπαιδευτικό σύστημα και συγκεκριμένα οι μέθοδοι διδασκαλίας, είναι ένας από τους κλάδους εκείνους που πρέπει να ακολουθήσουν τις αλλαγές αυτές που επιβάλλει η σύγχρονη εποχή.

Με τον όρο σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας μπορούμε να αναφερθούμε σε διάφορες νέες πρακτικές στον τομέα της εκπαίδευσης. Αυτές μπορεί να σχετίζονται τόσο με την υιοθέτηση νέων τεχνολογικών εργαλείων και μέσων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση όσο και με τις γενικότερες αλλαγές που χρειάζεται να γίνουν στον τρόπο διδασκαλίας και στην αποδοτικότητα της δια ζώσης εκπαίδευσης. (<https://entre.gr/sygxrones-methodoi-didaskalias>)

2. Διά ζώσης εκπαίδευση

2.1 Κατηγορίες της διά ζώσης εκπαίδευσης

Στη διά ζώσης εκπαίδευση η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων γίνεται με ζωντανή παρουσία. Έχει εκ των πραγμάτων ταυτιστεί με την πολυδιάστατη έννοια της εκπαίδευσης (παροχή γνώσεων-διαπαιδαγώγηση-κοινωνικοποίηση), λόγω της φυσικής παρουσίας των κατ'εξοχήν εμπλεκομένων. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες της διά ζώσης εκπαίδευσης: *Τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση.*

Τυπική εκπαίδευση: Είναι η εκπαίδευση που καθορίζεται από τους σχετικούς φορείς της πολιτείας και υλοποιείται σε θεσμοθετημένα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Σχολεία, Πανεπιστήμια).

Μη τυπική εκπαίδευση: η εκπαίδευση που προκύπτει μέσα από προγραμματισμένες δραστηριότητες, όχι πάντα με ακρίβεια σχεδιασμένες ως μάθηση. Μπορεί να συμβεί στα μουσεία, στα θερινά σχολεία, σε ομίλους, σε κατασκηνώσεις, κ.λπ.

Άτυπη εκπαίδευση: η εκπαίδευση που προκύπτει από καθημερινές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εργασία, την οικογένεια ή τον ελεύθερο χρόνο. Δεν είναι οργανωμένη ή δομημένη με όρους στόχων, διάρκειας ή μαθησιακής στήριξης (ΜΜΕ, επισκέψεις σε ελεύθερους χώρους, μουσεία, κ.λπ.).

Πηγές άτυπης εκπαίδευσης: η μάθηση προκύπτει σε προσωπική βάση (εθελοντικά, χαλαρά και αυθόρμητα), έξω από ένα οργανωμένο σύστημα εκπαίδευσης (π.χ. εξωσχολικά βιβλία εκλαϊκευμένης επιστήμης, σχετικά ντοκιμαντέρ στην τηλεόραση, άρθρα εκλαϊκευμένης επιστήμης στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο, sites στο διαδίκτυο, κ.λπ.),

Πηγές μη τυπικής εκπαίδευσης: η μάθηση προκύπτει μέσα από οργανωμένα σχήματα εκπαίδευσης (π.χ. επισκέψεις σε μουσεία, κέντρα επιστήμης, πλανητάρια, κ.λπ.), τα οποία προσφέρουν εκπαιδευτικά προγράμματα βασισμένα σε ένα άτυπο αναλυτικό πρόγραμμα. Η γνώση που φέρει κάθε άτομο από άτυπες πηγές μάθησης αποκαλείται συχνά και «το αόρατο υπόβαθρο της τυπικής εκπαίδευσης».

(<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PRIMEDU>)

Η τυπική εκπαίδευση είναι θεσμοθετημένη γιατί παρέχεται στο πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις δημόσιες αρχές και αποτελεί μέρος της διαβαθμισμένης εκπαιδευτικής κλίμακας.

2.2 Μοντέλα διδασκαλίας

2.2.1. Παραδοσιακή μέθοδος

Κέντρο και άξονας αυτών των μεθόδων διδασκαλίας είναι ο εκπαιδευτικός. Αυτός είναι η αυθεντία . Γι αυτό οι μέθοδοι αυτές ονομάζονται δασκαλοκεντρικές. Θεμελιώδης αρχή αυτών των μεθόδων είναι η προσαρμογή του μαθητή στο ρυθμό και στο τρόπο σκέψης που έχει προκαθορίσει μέσα στην τάξη που καθοδηγεί και προσφέρει ο δάσκαλος.

Τα βασικά χαρακτηριστικά των μεθόδων αυτών είναι:

Ο απόλυτος προγραμματισμός, η λογικοποίηση, η επανάληψη, η απομνημόνευση και η προσφορά όσο το δυνατόν περισσότερων γνώσεων.

Ο προγραμματισμός γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην μπορεί να υπεισέλθει η ενεργός συμμετοχή του μαθητή, που θα είχε ως συνέπεια την εκτροπή από την καθορισμένη πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας .

2.2.2. Τριμερής διδασκαλία

Χρησιμοποιήθηκε πολύ στην Ελλάδα και ακόμη και σήμερα έχει οπαδούς. Δεν είναι απόλυτα δασκαλοκεντρική γιατί επιτρέπει και σχετική συμμετοχή του μαθητή στη διαδικασία της διδασκαλίας. Η τεχνική της είναι πάντα η ίδια και για τη διδασκαλία οποιουδήποτε μαθήματος ακολουθούνται τρία στάδια:

Παρουσίαση, επεξεργασία, έκφραση.

Παρουσίαση: Σύνδεση με τα προηγούμενα, παρουσίαση της νέας ενότητας ως συνέχεια της προηγούμενης.

Επεξεργασία: Το πιο εκτεταμένο στάδιο και απαιτεί το μεγαλύτερο μέρος της διδακτικής ώρας. Γίνεται η ανάλυση και η διερεύνηση των επιμέρους στοιχείων της νέας ύλης. Ο δάσκαλος ακολουθεί την πορεία που χάραξε. Οι μαθητές εκφράζουν την γνώμη τους αλλά η συμμετοχή τους είναι κατευθυνόμενη από το δάσκαλο, ο οποίος αποτελεί τον κύριο παράγοντα της διαδικασίας.

Έκφραση: Ανακεφαλαίωση ώστε να δοθεί πλήρης εικόνα των όσων διδάχθηκαν. Δίνονται παραδείγματα και εφαρμογές για να εμπεδώσουν οι μαθητές τα όσα έμαθαν και να γίνουν γενικεύσεις.(<http://www.unipi.gr/faculty/dghinis/ts/diaf14.pdf>)

2.2.3 Μαθητοκεντρική μέθοδος

Βασική αρχή των νέων μεθόδων είναι «η απόλυτη και συνειδητή συμμετοχή του μαθητή σε Όλη τη διαδικασία της μάθησης».

Η φιλοσοφία των μεθόδων αυτών είναι ότι σε κάθε διδασκαλία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη:

Τι πρέπει να μάθει ο μαθητής.

Τι ενδιαφέρεται να μάθει ο μαθητής

Τι μπορεί να μάθει ο μαθητής.

Να μαθαίνει πώς να μαθαίνει και πώς να λειτουργεί αυτόνομα σε μια πορεία αυτομάθησης .

Ο δάσκαλος παρακολουθεί την δραστηριότητα των μαθητών και τους καθοδηγεί μόνο αν το ζητήσουν. Τους ενθαρρύνει να εκφράζουν τις απόψεις τους, να παίρνουν μέρος στη συζήτηση και τους δίνει τη δυνατότητα να επιλέξουν το πλάνο εργασίας. Ο μαθητής συμμετέχει ενεργά σε όλη τη διαδικασία της διδασκαλίας.

Η διδασκαλία έχει ως σκοπό να προσφέρει στον μαθητή τις απαραίτητες γνώσεις και να τον μάθει να επεκτείνει και να γενικεύει τις γνώσεις μόνος του.

2.2.4 Συμμετοχική μέθοδος

Ο κύριος άξονας των μεθόδων αυτών είναι η συνεργασία των μαθητών με το δάσκαλο και των μαθητών μεταξύ τους.

Ο δάσκαλος δεν τηρεί μια αυστηρά οργανωμένη διδασκαλία με προκαθορισμένη πορεία και ρυθμό. Δεν είναι όμως απλός θεατής της μαθησιακής διαδικασίας. Συνεργάζεται με τους μαθητές, καθοδηγώντας τους όταν κρίνει ότι είναι απαραίτητο ή όταν το ζητήσουν οι ίδιοι. Στις συμμετοχικές μεθόδους υπάρχει ισορροπία μεταξύ της παρέμβασης του δασκάλου και της ελεύθερης συμμετοχής των μαθητών. Ο μαθητής με τη διαδικασία αυτή, δεν αποκτά μόνο γνώσεις, αλλά αναπτύσσει και ικανότητες που του επιτρέπουν να ερευνά στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις. Συνεργάζεται με τους συμμαθητές του αλλά και με το δάσκαλο.

Η διδασκαλία δεν αποβλέπει μόνο στη μετάδοση γνώσεων, αλλά και στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή.

(<http://www.unipi.gr/faculty/dghinis/ts/diaf14.pdf>)

2.3 Πλεονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης

Τα πλεονεκτήματα της δια ζώσης εκπαίδευσης είναι τα παρακάτω:

1) Η δια ζώσης διδασκαλία θεωρείται ως ο πλέον επιτυχημένος τρόπος μεταφοράς γνώσης, ειδικά σε ανήλικους μαθητές, εξαιτίας της αμεσότητας της και της ολιστικής προσέγγισης καθώς κατά τον χρόνο που εξελίσσεται, ο διδάσκων εκπαιδευτικός λαμβάνει πάντοτε υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή, ώστε να είναι δυνατή, και κατά περίπτωση η βέλτιστη, μεταφορά της απαιτούμενης γνώσης. Η ζωντανή διαδικασία της τάξης (κατάκτηση της γνώσης, αλληλεπίδραση, αλληλοβοήθεια, παραστατικότητα, φυσική προσέγγιση κ.α.), είναι μοναδική.

Ως εκ τούτου ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη συγκεκριμένη μορφή εκπαίδευσης είναι πολύ σημαντικός. Είναι ρόλος διδάσκοντα, δηλαδή μεταλαμπαδευτή της γνώσης, στα υποκείμενα μάθησης, δηλαδή στους μαθητές.

2) Στη δια ζώσης διδασκαλία ο εκπαιδευτικός είναι ενεργός στην εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία ασφαλώς δεν περιορίζεται στην απλή μεταφορά γνώσεων στους τέσσερις τοίχους της σχολικής αίθουσας, αλλά συμπεριλαμβάνει την παιδαγωγική, η οποία κατατείνει στο να μετασχηματίσει τους μαθητές σε κοινωνικά, σκεπτόμενα, επικοινωνιακά και δημιουργικά όντα. Ο εκπαιδευτικός είναι και παιδαγωγός, δηλαδή παιδαγωγεί, μεταφέρει αξίες, αρχές και διαμορφώνει συμπεριφορές κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης. Έχει επίσης και έναν ακόμη ρόλο. Αυτόν του καθοδηγητή των μαθητών του στην κοινωνικοποίηση τους, εμπλουτίζοντας τον ψυχικό τους κόσμο και ρυθμίζοντας τη συμπεριφορά τους καταρχάς στο χώρο της μικρής κοινωνίας, που είναι η σχολική μονάδα.

Χαρακτηριστικό της αναγκαιότητας της διάστασης του εκπαιδευτικού ως παιδαγωγού και καθοδηγητή στην κοινωνικοποίηση των μαθητών είναι π.χ. η εκπαίδευση των μαθητών στην αποφυγή εκδήλωσης της επικίνδυνης συμπεριφοράς του bullying μέσα στα σχολεία.

Το κέρδος από αυτήν την διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών θα είναι ότι, ως ενήλικες πολίτες, θα έχουν αυτό που ονομάζουμε αποδεκτή κοινωνική συμπεριφορά. Όπως χαρακτηριστικά έχει ειπωθεί, «όταν ανοίγει ένα σχολείο κλείνει μια φυλακή». Πράγματι με τη δια ζώσης διδασκαλία, τη διαπαιδαγώγηση, την καθοδήγηση και εντέλει την εκδήλωση συγκεκριμένης κοινωνικής συμπεριφοράς στη μικρή εκπαιδευτική κοινωνία επιτυγχάνεται η μεταφορά της και στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο που κινείται ο κάθε μαθητής ως ανήλικος

και μετέπειτα θα κινείται ως ενήλικας. (https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/320253_dia-zosis-didaskalia-sti-sholiki-monada-kai-ex-apostaseos-ekpaideysi-stin)

3) Η αλληλεπίδραση με τους καθηγητές είναι αναντικατάστατη. Τίποτα δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη ζωντανή συζήτηση με τους καθηγητές διότι η απάντηση σε μια ερώτηση πολλές φορές μπορεί να δημιουργήσει μερικά ακόμη ερωτηματικά ή μπορεί να μην έχει κατανοηθεί άμεσα και να ζητηθούν συμπληρωματικές διευκρινήσεις. Απαιτείται συνεπώς άμεση ανατροφοδότηση αλλιώς είναι πολύ πιθανό να διαμορφωθεί όλο το σκεπτικό προς λάθος κατεύθυνση. Ακόμα και αν κάποια εργασία είναι άψογη και δεν χρειάζεται διόρθωση, η επιβράβευση ως συνέπεια είναι πολύτιμη. Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση συνήθως ο εκπαιδευόμενος στέλνει ένα e-mail στο καθηγητή και μεσολαβεί κάποιος χρόνος ώστε να μπορέσει να λάβει μια απάντηση και περισσότερες συμπληρωματικές διευκρινήσεις. Αυτός ο χρόνος αλληλεπίδρασης στη δια ζώσης διδασκαλία, σχεδόν μηδενίζεται.

4) Η αλληλεπίδραση με τους συμμαθητές ή συμφοιτητές είναι απαραίτητη. Η δημιουργία σχέσεων με άτομα που βρίσκονται στην ίδια ηλικία και έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα είναι πολύτιμη και πολλές φορές οι φίλιες αυτές μπορεί να κρατήσουν μια ολόκληρη ζωή. Φυσικά και μπορεί κάποιος να επικοινωνεί με συμμαθητές του μέσω κάποιας πλατφόρμας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αλλά όλοι γνωρίζουν ότι οι πραγματικές σχέσεις και οι φίλιες χτίζονται μόνο με την εγγύτητα.

5) Η λεκτική συμπεριφορά είναι πολύ σημαντική στο χώρο της εκπαίδευσης. Στα δια ζώσης μαθήματα ο εκπαιδευόμενος αποκτά λεκτικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, που πολλές φορές απαιτούνται για την επικοινωνία του με υφιστάμενους, προϊστάμενους κλπ. στον εργασιακό χώρο που θα ενταχθεί στο μέλλον.

6) Στη δια ζώσης διδασκαλία είναι περισσότερες οι πιθανότητες ολοκλήρωσης του εκπαιδευτικού προγράμματος. Η συνάντηση των καθηγητών και των μαθητών στην αίθουσα διδασκαλίας έχει αυξημένη ενισχυτική αποτελεσματικότητα. Η αλληλεπίδραση της φυσικής παρουσίας δημιουργεί αυξημένο κίνητρο για ανταπόκριση στην μάθηση.

(<https://kedivim.panteion.gr/index.php/component/content/article/2-education/33-5-advantages-of-face-to-face-education>).

2.4 Μειονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης

Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να γίνει αναφορά και στις δυσχέρειες της μάθησης στη διά ζώσης εκπαίδευση, οι οποίες είναι οι παρακάτω:

- 1) Περιορισμένη χρήση ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών, οι οποίες ζωντανεύουν το μάθημα, εξάπτουν το ενδιαφέρον των μαθητών με αποτέλεσμα να εμπλέκονται ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία και να καθιστούν πιο αποτελεσματική τη μάθηση. (Τζούτζα, 2010).
- 2) Σε περίπτωση πανδημίας, η διασπορά της ασθένειας αυξάνεται με τη διά ζώσης εκπαίδευση, λόγω του συγχρωτισμού πολλών ατόμων σε μία διδακτική αίθουσα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ταχύτερη εξάπλωση του ιού και την μόλυνση μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού της χώρας.
- 3) Οι εκπαιδευόμενοι που διαμένουν σε πιο απομακρυσμένες περιοχές κάποιες φορές δυσκολεύονται να μετακινηθούν και να προσέλθουν στην αίθουσα διδασκαλίας, λόγω καιρικών συνθηκών, οικονομικών δυσκολιών κ.α. Αυτό το πρόβλημα παρουσιάζεται εντονότερα στον πανεπιστημιακό χώρο όπου φοιτούν άτομα από διαφορετικές πόλεις. Έτσι χάνεται πολύτιμος χρόνος στις μετακινήσεις, ο οποίος θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για ξεκούραση ή για περισσότερο διάβασμα.
- 4) Το περιβάλλον σε μια αίθουσα διδασκαλίας αρκετές φορές είναι θορυβώδες, ειδικά όταν οι εκπαιδευόμενοι είναι πολλοί και οι ψίθυροι έντονοι, με αποτέλεσμα ο εκπαιδευτικός να αντιμετωπίζει δυσκολία συγκέντρωσης. Έτσι, παρεμποδίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία και υποβιβάζεται η ποιότητα της εκπαίδευσης.
- 5) Η ευελιξία ωρών και μαθημάτων είναι ελάχιστη στη διά ζώσης εκπαίδευση διότι υπάρχει περιορισμός τόπου και χρόνου. (Αντωνέλου Γ., 2015)
- 6) Η πρόσβαση σε πληροφορίες μέσω διαδικτύου είναι δύσκολη έως και ανέφικτη στη διά ζώσης διδασκαλία, διότι συνήθως δεν υπάρχει επαρκής υποστήριξη οπτικοακουστικού υλικού και νέων τεχνολογιών στους χώρους διδασκαλίας.

3: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

3.1 Ιστορική αναδρομή και είδη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τον Γάλλο συγγραφέα και δοκιμιογράφο Marchel Proust, οι εναλλακτικές μορφές μάθησης *«δεν είναι η ανακάλυψη ενός νέου πράγματος αλλά το κοίταγμα του ήδη γνωστού με άλλο μάτι»*.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι ένας τέτοιος εναλλακτικός τρόπος παροχής γνώσης και μαθησιακών ευκαιριών, ο οποίος χαρακτηρίζεται από το διαχωρισμό διδάσκοντα και διδασκόμενου υπό την έννοια του χώρου, του χρόνου ή και των δύο ταυτόχρονα.

Χρησιμοποιεί Νέες Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών για την υλοποίηση αυτής της μαθησιακής διαδικασίας (Λιοναράκης, 2006).

Η αρχή της καθιέρωσης της εναλλακτικής αυτής μορφής μάθησης, ήταν η αδυναμία της φυσικής παρουσίας στις αίθουσες διδασκαλίας των σπουδαστών και των μαθητών που ζούσαν σε απομακρυσμένες ή απομονωμένες περιοχές.

Ξεκίνησε με αλληλογραφία διαμέσου του συμβατικού ταχυδρομείου, χρησιμοποιώντας συμβατικά βιβλία και στη συνέχεια με την πρόοδο της τεχνολογίας, υιοθέτησε τη χρήση του ραδιοφώνου, της τηλεόρασης, του τηλεφώνου για να προχωρήσει στη συνέχεια στη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών μέσω του διαδικτύου, των κινητών τηλεφώνων και άλλων συσκευών. (Γκελαμέρης, 2015). Χαρακτηριστικό παράδειγμα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.), το οποίο ιδρύθηκε το 1992 στην Πάτρα. Σημαντικές ιδιαιτερότητες του πανεπιστημίου είναι η συμμετοχή των φοιτητών στις δαπάνες των σπουδών τους και η τηλεεκπαίδευση.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση διακρίνεται σε σύγχρονη και ασύγχρονη.

Στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης γίνονται ταυτόχρονα. Ο εκπαιδευτής παραδίδει το μάθημα σε ζωντανή σύνδεση, όχι απαραίτητα αμφίδρομη και ο εκπαιδευόμενος, αν και βρίσκεται σε διαφορετικό τόπο, παρακολουθεί το μάθημα στον ίδιο χρόνο. Ενώ στην ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ο εκπαιδευόμενος μαθαίνει όχι μόνο σε διαφορετικό χώρο από τον εκπαιδευτή αλλά και σε διαφορετικό χρόνο από τη διαδικασία της παράδοσης ή δημιουργίας του μαθήματος. Με τη βοήθεια της ασύγχρονης εκπαίδευσης υπάρχει το πλεονέκτημα της μάθησης στο χρόνο και με το ρυθμό που επιθυμεί ο εκπαιδευόμενος. Σήμερα, υπάρχουν μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που χρησιμοποιούν και τα δύο είδη, ώστε να παρέχουν μια πιο ολοκληρωμένη εκπαιδευτική εμπειρία (Λιοναράκης 2001).

3.2 Εργαλεία σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

1) Zoom

Το Zoom, είναι ένα ευρέως διαδεδομένο λογισμικό μέσω του οποίου πραγματοποιούνται τηλεδιασκέψεις και τηλεσυναντήσεις. Σύμφωνα με το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου, το Zoom παρέχει δωρεάν υπηρεσίες όπως webinar βίντεο, δωμάτια Zoom, δυνατότητα διαμοιρασμού οθόνης, χρήση διαδικτυακού πίνακα και chat και επιτρέπει απεριόριστες διαδικτυακές συναντήσεις, είτε για μαθήματα ένας προς έναν είτε για μεγαλύτερα groups. Στη δεύτερη περίπτωση, δηλαδή για συναντήσεις τριών ατόμων και πάνω, η διάρκεια της κάθε τηλεδιάσκεψης δεν μπορεί να ξεπερνά τα 40 λεπτά (στο δωρεάν πακέτο).

Για να χρησιμοποιήσει κάποιος χρήστης την πλατφόρμα θα πρέπει να δημιουργήσει λογαριασμό χρησιμοποιώντας την ηλεκτρονική του διεύθυνση και έναν κωδικό. Στη συνέχεια η πλατφόρμα τού δίνει έναν προσωπικό υπερσύνδεσμο για τη δική του διαδικτυακή συνάντηση, τον οποίο μοιράζεται με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες.

Στα πλεονεκτήματα θα αναφέρουμε τη φιλικότητα προς το χρήστη, την πολύ καλή ποιότητα ήχου και εικόνας, το ψηφιακό whiteboarding και τη δυνατότητα που δίνεται στους συμμετέχοντες να κάνουν κοινή χρήση περιεχομένου (screen share) με ένα κλικ, να σχολιάζουν σε πραγματικό χρόνο αλλά και να βλέπουν/ακούν την εγγραφή της προηγούμενης συνάντησης ξανά, όποτε επιθυμούν ή κριθεί απαραίτητο.

2) Webex

Το λογισμικό Webex εκτόξευσε την δημοφιλία του κατά την περίοδο του κλεισίματος των σχολείων λόγω covid 19, καθώς προωθήθηκε αρκετά στην εκπαιδευτική κοινότητα. Το εν λόγω λογισμικό προσφέρει δυνατότητα τηλεδιάσκεψης με κοινή χρήση ήχου, εικόνας καθώς και τη δυνατότητα μοιράσματος αρχείων. Μέσω του Webex οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν στις οθόνες τους εκπαιδευτικό υλικό (παρουσιάσεις π.χ.) κατά την διάρκεια της τηλεδιάσκεψης - τηλεδιδασκαλίας.

3) Skype

Το γνωστό σε όλους Skype, που όλοι λίγο πολύ έχουμε χρησιμοποιήσει για να μιλήσουμε με έναν φίλο μας εξ αποστάσεως και κυρίως να τον δούμε, χρησιμοποιείται και για εκπαιδευτικούς λόγους ως πλατφόρμα τηλεδιάσκεψης προσφέροντας τη δυνατότητα για δωρεάν αποστολή μηνυμάτων, βιντεοκλήσεων ή και απευθείας φωνητικών κλήσεων. Με το Skype μπορεί ο εκπαιδευτικός πολύ εύκολα να μοιράσει παρουσιάσεις, φωτογραφίες, αρχεία

ή οτιδήποτε άλλο στην οθόνη του, κατά τη διάρκεια μιας κλήσης με την ενσωματωμένη κοινή χρήση οθόνης (Καμπουράκης και Λουκής, 2006).

4) Microsoft Teams

Το Microsoft Teams είναι μια ιδιόκτητη επιχειρηματική πλατφόρμα επικοινωνίας που αναπτύχθηκε από την Microsoft, προσφέροντας συνομιλία και τηλεδιάσκεψη, αποθήκευση εγγράφων και ενσωμάτωση για χρήση άλλων εφαρμογών. Καθ' όλη την διάρκεια της πανδημίας του κορονοϊού, το Teams έλαβε ένα ιδιαίτερα αυξημένο ενδιαφέρον καθώς αρκετές συναντήσεις μεταφέρθηκαν πλέον σε ένα εικονικό περιβάλλον. Η εφαρμογή ηλεκτρονικής τάξης στο Microsoft Office 365 περιλαμβάνει τη δυνατότητα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης και υποστηρίζει έως 250 συμμετέχοντες. Επιτρέπει στους καθηγητές να μοιράζονται υλικό, να λαμβάνουν σχόλια και να βαθμολογούν τις εργασίες των μαθητών και των φοιτητών μέσω του Teams με την χρήση του κουμπιού Εργασίες, διαθέσιμο στους συνδρομητές του Office 365 για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Τα κουίζ μπορούν επίσης να ανατίθενται στους μαθητές ως εργασία μέσω του [Office Forms](#).

(<https://www.microsoft.com/el-gr/microsoft-teams/group-chat-software>)

5) Google Hangouts

Το Google Hangouts είναι ένα από τα πολλά διαθέσιμα προγράμματα που επιτρέπουν την σύνδεση με φίλους ή συγγενείς μέσω της συνομιλίας με βίντεο. Σαν λογισμικό κατ' επέκταση χρησιμοποιείται και για την πραγματοποίηση σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας καθώς παρέχει δυνατότητα τηλεδιάσκεψης, μοίρασμα οθόνης, chat κ.α.

6) FreeConferencecall.com

Ακόμα μία δωρεάν υπηρεσία για τηλεδιάσκεψη και πραγματοποίηση σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, που μπορεί να καλύψει τις περισσότερες παραμέτρους για μία εικονική τάξη. Παρέχει δυνατότητα για μοίρασμα οθόνης, chat και καταγραφή της τηλεδιάσκεψης

7) BigBlueButton

Το BigBlueButton αποτελεί εργαλείο τηλεδιάσκεψης αλλά και πραγματοποίησης ασκήσεων πάνω σε πίνακα. Πρόκειται για μια πλατφόρμα διαδικτυακής τηλεδιάσκεψης ανοιχτού κώδικα, με την οποία μπορούν να οργανωθούν σύγχρονες (online) συναντήσεις, εικονικές τάξεις και ομαδικές συνεργασίες, επιτρέποντας σε οργανισμούς που ποικίλουν από εταιρίες μέχρι και εκπαιδευτικά ιδρύματα οποιασδήποτε βαθμίδας να πραγματοποιήσουν συνεδρίες που αφορούν την ενημέρωση, εκπαίδευση και εξάσκηση προσωπικού και εκπαιδευομένων.

8) Openmeetings

Ακόμα ένα δωρεάν λογισμικό που εκτός από την τηλεδιάσκεψη, υλοποιεί τις λειτουργίες άμεσων μηνυμάτων, την ανταλλαγή εγγράφων, τους λευκούς πίνακες και πολλές άλλες χρήσιμες εφαρμογές (Καμπουράκης και Λουκής, 2006).

3.3 Εργαλεία ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

1. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι το παλαιότερο και για πολλούς το αποτελεσματικότερο ασύγχρονο συνεργατικό εργαλείο. Είναι μια υπηρεσία του διαδικτύου που συγκεντρώνει πολλά πλεονεκτήματα όπως: είναι φιλικό στη χρήση, αξιόπιστο, φθινό και πολύ διαδεδομένο, παρέχεται δωρεάν μέσα από τον παγκόσμιο ιστό. Επιτρέπει τη συγγραφή, αποστολή, λήψη και αποθήκευση των μηνυμάτων. Μπορεί να περιέχει συνημμένα αρχεία όπως έγγραφα, εικόνες, παρουσιάσεις, video κλπ.

Το μεγαλύτερο μέρος των χρηστών του διαδικτύου σήμερα διαθέτουν τουλάχιστον μία ηλεκτρονική διεύθυνση (email address).

2. e class

Είναι μια εκπαιδευτική πλατφόρμα για εκπαιδευτικούς, μαθητές και φοιτητές, με στόχο την ενίσχυση της διδασκαλίας που πραγματοποιείται στη φυσική τάξη, με ψηφιακά εργαλεία. Αποτελεί ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων. Ακολουθεί τη φιλοσοφία του λογισμικού ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web browser) χωρίς την απαίτηση εξειδικευμένων τεχνικών γνώσεων (Μίμινου & Σπανακά, 2013).

Ο χρήστης **εκπαιδευτής** είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία και τη διαχείριση των ηλεκτρονικών μαθημάτων. Ο λογαριασμός του δημιουργείται από τους διαχειριστές της πλατφόρμας, κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου. Ο εκπαιδευτής μπορεί να δημιουργήσει όσα μαθήματα επιθυμεί, να επικοινωνεί με τους εκπαιδευόμενους (που παρακολουθούν τα μαθήματά του), να εισάγει και να διαχειρίζεται το εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος (κείμενα, εικόνες, παρουσιάσεις, βίντεο, εργασίες, ασκήσεις τεστ, διαγωνίσματα κλπ), να δημιουργεί ομάδες εργασίας και περιοχές συζητήσεων και γενικά να ελέγχει την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο χρήστης- **εκπαιδευόμενος** μπορεί να εγγραφεί σε όσα μαθήματα του επιτρέπεται, να έχει πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό που περιέχουν, και να συμμετάσχει σε ομάδες εργασίας, περιοχές συζητήσεων, ασκήσεις, διαγωνίσματα κλπ. Ο λογαριασμός του δημιουργείται είτε αυτόματα με την εγγραφή του στην πλατφόρμα είτε από τους διαχειριστές της πλατφόρμας, κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου.

https://docs.openeclass.org/el/3.5/detail_descr

3) e- me

Ένα ακόμη ασφαλές ολοκληρωμένο ψηφιακό περιβάλλον για μαθητές και εκπαιδευτικούς είναι η ψηφιακή εκπαιδευτική πλατφόρμα e-me, όπου η σύνδεση γίνεται με το λογαριασμό που έχει δημιουργήσει ο χρήστης στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Η πλατφόρμα αυτή αποτελεί το προσωπικό περιβάλλον εργασίας κάθε μαθητή και εκπαιδευτικού, έναν ασφαλή χώρο συνεργασίας, επικοινωνίας, ανταλλαγής αρχείων και αξιοποίησης ψηφιακού περιεχομένου, ένα χώρο για κοινωνική δικτύωση μαθητών και εκπαιδευτικών, ένα πλαίσιο για υποδοχή εξωτερικών εργαλείων και εφαρμογών και ένα χώρο για δημοσιοποίηση και ανάδειξη της δουλειάς των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των σχολείων.

[Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα e-me https://e-me.edu.gr](https://e-me.edu.gr)

4) viber

Πρόκειται για μια δωρεάν εφαρμογή για κινητές συσκευές και υπολογιστές, η οποία επιτρέπει την επικοινωνία ατόμων ή ομάδων με αποστολή μηνυμάτων, αρχείων, ασκήσεων, παρουσιάσεων, video και φωτογραφιών. Πραγματοποιείται μέσω internet, αρκεί να είναι γνωστοί οι τηλεφωνικοί αριθμοί των χρηστών ώστε να είναι εφικτή η μεταξύ τους επικοινωνία.

5) blogs (ιστολόγια)

Στην απλούστερή του μορφή, το ιστολόγιο είναι μια ιστοσελίδα με αναρτήσεις που παρουσιάζονται και δημοσιεύονται στο διαδίκτυο. Συνδυάζει κείμενο, εικόνα, υπερσυνδέσεις με άλλα ιστολόγια, ιστοσελίδες και άλλα μέσα που σχετίζονται με το θέμα του (Duffy & Bruns, 2006).

Τα εκπαιδευτικά ιστολόγια μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ημερολόγια αναστοχασμού των εκπαιδευτικών, όπου καταγράφονται σκέψεις και εμπειρίες από την εκπαιδευτική διαδικασία, προτάσεις για διδακτικές προσεγγίσεις και σχέδια μαθήματος, συμβουλές για άλλους εκπαιδευτικούς, ιδέες για διδακτικές δραστηριότητες ή εκπαιδευτικά παιχνίδια. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέσα στην ίδια τη διδακτική

διαδικασία είτε ως «τόπος» επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών ή των μαθητών μεταξύ τους είτε ως εργαλείο συνεργατικής μάθησης είτε τέλος ως εφελτήριο για τους μαθητές, ώστε να δημιουργήσουν τα δικά τους ιστολόγια και να αποκτήσουν τους δικούς τους χώρους έκφρασης και αλληλεπίδρασης.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει το ιστολόγιο της τάξης για να:

- αναρτήσει πληροφορίες σχετικά με τα μαθήματα, τον προγραμματισμό δραστηριοτήτων, την ανάθεση εργασιών,
- αναθέτει εργασίες και ζητά από τους μαθητές να απαντούν στα δικά τους ιστολόγια, ώστε να δημιουργηθεί ένα είδος φακέλου μαθητή (portfolio),
- επικοινωνεί με τους γονείς (ειδικά όταν πρόκειται για μαθητές του δημοτικού σχολείου),
- προωθεί τις συζητήσεις των μαθητών για θέματα που αφορούν το σχολείο ή την τάξη ή θέματα που συζητούνται στο πλαίσιο του μαθήματος.
- παρουσιάζει καλλιτεχνικές δημιουργίες των μαθητών και αναρτά φωτογραφίες από τις δραστηριότητες της τάξης (Richardson, 2006: 18).

6) Learning Apps

Το LearningApps είναι μια δωρεάν πλατφόρμα για την υποστήριξη της μάθησης, με μικρές, διαδραστικές εφαρμογές που βασίζονται στα πολυμέσα και οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν συμπληρωματικά και άμεσα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η πλατφόρμα προσφέρει πολλές εκπαιδευτικές δραστηριότητες όπως διαδραστικά παιχνίδια, ασκήσεις πολλαπλής επιλογής, τεστ κλειστού τύπου, αντιστοίχισης, ομαδικών-puzzles, ακολουθιών, επιλογής quiz, σταυρόλεξο, κρεμάλα, συμπλήρωση πινάκων, παιχνίδια για πολλούς παίκτες, chat, ημερολόγιο, mindmap, πίνακα ανακοινώσεων με ήχους και βίντεο και πολλά άλλα.

(<https://learningapps.org>).

7) Ψηφιακές δομές του Υπουργείου Παιδείας

Αναφορικά με την ασύγχρονη εκπαίδευση, οι υφιστάμενες ψηφιακές δομές του Υπουργείου Παιδείας είναι οι παρακάτω:

- α) τα Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία είναι όλα τα σχολικά εγχειρίδια σε ψηφιακή μορφή (E-Books),
- β) το Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό (Φωτόδεντρο)

γ) τα Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια (Πλατφόρμα «Αίσωπος») είναι ήδη οργανωμένες ανά βαθμίδα (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο, ΕΠΑΛ), μάθημα και θεματικές ενότητες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από μαθητές και εκπαιδευτικούς .
(<https://dschool.edu.gr>).

3.4 Πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Τα οφέλη της εξ αποστάσεως διδασκαλίας είναι αμφίδρομα τόσο από την πλευρά των μαθητών όσο και από την πλευρά των εκπαιδευτικών και είναι τα παρακάτω:

- 1) Προσεγγίζοντας την διαδικασία της μάθησης με νέα τεχνολογικά μέσα διδασκαλίας αυξάνονται τα κίνητρα και η εμπλοκή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το μαθησιακό υλικό μεταδίδεται διαδραστικά με διάφορα εποπτικά μέσα, που εξάπτουν το ενδιαφέρον των μαθητών δίνοντάς τους την ευκαιρία να το επεξεργαστούν και να έχουν ενεργό ρόλο. Επιπρόσθετα, η εικόνα περικλείει μια δυναμική που μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση δυσνόητων εννοιών και έτσι να επέρχεται ουσιαστική μάθηση, η οποία δεν βασίζεται στην στεία αποστήθιση (Ζωγόπουλος 2009).
- 2) Οι νέες τεχνολογίες συνοδεύονται από μια σειρά δωρεάν εφαρμογών και εποπτικών μέσων που παρουσιάζονται ως εργαλείο στα χέρια του εκπαιδευτικού. Επιτρέπουν στον καθηγητή να προσχεδιάζει το μάθημα και να κατευθύνει ο ίδιος εξ' αρχής τη ροή του. Ακόμα και ο χρόνος που θα διατεθεί για την προετοιμασία του μαθήματος δεν θα πάει χαμένος σε καμία περίπτωση, αφού υπάρχει η δυνατότητα αποθήκευσης και ανανέωσης του εκπαιδευτικού υλικού. Ο εμπλουτισμός με γραφήματα ή εικόνες που θα προστεθούν ως συμπληρωματικό υλικό θα συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος.
- 3) Σε μια παραδοσιακή τάξη, πολλά διδακτικά υλικά όπως γόμες, μαρκαδόροι, μαυροπίνακες και κιμωλίες αποτελούν μικρά αλλά συχνά έξοδα. Η εξ αποστάσεως διδασκαλία αποτελεί επένδυση για το σχολείο, αφού μακροπρόθεσμα μειώνει τα ετήσια κόστη. Αυτό συμβαίνει επειδή, με τη διαδραστική μάθηση, αρκεί ένα laptop, η σύνδεση στο Διαδίκτυο και ένα ειδικό λογισμικό. Ακόμα, οι καθηγητές δεν χρειάζεται να γράφουν κάθε φορά τις σημειώσεις πάνω σε κάθε μάθημα διότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι αποθηκευμένο σε ηλεκτρονική μορφή, με την δυνατότητα της ενσωμάτωσης προσθηκών και νέων αλλαγών. Οι σημειώσεις μπορούν να διανεμηθούν σε άλλους καθηγητές με ψηφιακό τρόπο, ώστε να προβληθούν ξανά

σε διαφορετικές τάξεις που κάνουν το ίδιο μάθημα, εξοικονομώντας με αυτόν τον τρόπο πολύτιμο χρόνο τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές.

4) Σήμερα, με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση υπάρχει η δυνατότητα μαγνητοφώνησης των συνεδριών διδασκαλίας και οι σπουδαστές μπορούν να παρακολουθήσουν την παράδοση του μαθήματος οποιαδήποτε στιγμή, από οποιοδήποτε μέρος και όσες φορές θελήσουν.

Προσφέρεται έτσι, ένα υψηλό επίπεδο προσωποποίησης και εξατομίκευσης της εκπαίδευσης, αφού οι σπουδαστές επιλέγουν το χρόνο μελέτης, το ρυθμό με τον οποίο μαθαίνουν και διαχειρίζονται το εκπαιδευτικό υλικό όπως αυτοί επιθυμούν (Kirkup και Jones 1996).

5) Η πρόσβαση στην τάξη πραγματοποιείται χωρίς την φυσική παρουσία των μαθητών, γεγονός που διευκολύνει τους μαθητές που δυσκολεύονται να βρίσκονται στο φυσικό περιβάλλον της τάξης. Έτσι παρακολουθούν τα μαθήματα χωρίς να χρειάζεται να σπαταλήσουν χρόνο για να μεταβούν στο φυσικό χώρο συνάντησης. Συγχρόνως αποφεύγεται η ταλαιπωρία μιας τέτοιας μετακίνησης. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας των εκπαιδευομένων με εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, η δυνατότητα παρακολούθησης του ίδιου μαθήματος από διαφορετικούς εκπαιδευτικούς, η δυνατότητα ομαδικής συνεργασίας, η δυνατότητα παρουσίασης εργασιών του μαθητή σε ευρύ κοινό και η δυνατότητα πρόσβασης σε πλήθος πληροφοριών και δεδομένων (Berge και Collins 1993).

6) Η διαδικτυακή εκπαίδευση προάγει τη μαθητοκεντρική διδασκαλία και μάθηση όπου, η βελτίωση του γνωστικού επιπέδου, η αύξηση της ενεργητικής συμμετοχής και η ενεργοποίηση των δυνατοτήτων κάθε μαθητή είναι τα ζητούμενα. Ο εκπαιδευτικός είναι διαμεσολαβητής που αναλαμβάνει την ευθύνη της κατάλληλης καθοδήγησης μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες, ώστε να κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο να αλληλεπιδράσει με το εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Η αξιολόγηση της πορείας του μαθητή πρέπει να είναι συνεχής και σε αυτό συμβάλλουν οι ψηφιακές πλατφόρμες, καθώς παρέχουν τη δυνατότητα ανατροφοδότησης.

7) Γίνονται σεβαστοί οι διαφορετικοί τρόποι μάθησης και τα διαφορετικά ταλέντα. Η τεχνολογία επιτρέπει την παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού με διάφορους τρόπους, γραπτά ή προφορικά, δίνοντας τη δυνατότητα σε κάθε μαθητή να αξιοποιήσει τη μορφή επικοινωνίας που τον εξυπηρετεί καλύτερα. Αν η τεχνολογία χρησιμοποιηθεί αντίστοιχα

και για την παρουσίαση του έργου των μαθητών, τότε αναδεικνύεται το ταλέντο καθενός ξεχωριστά (Dereshiwsky etal., 2017).

8) Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό όπλο και για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες. Με την χρήση των εποπτικών μέσων, οι μαθητές που αντιμετωπίζουν δυσκολία στην όραση μπορούν να επωφεληθούν από τα ηχητικά μέσα που προσφέρει ένα διαδραστικό σύστημα και αντίστοιχα, μαθητές με προβλήματα στην ακοή μπορούν να μάθουν για ένα συγκεκριμένο θέμα, χρησιμοποιώντας οπτικά ερεθίσματα (Μεϊμάρης , 1997).

3.5 Μειονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση είναι σημαντικές και αναγνωρίζονται από μεγάλο ποσοστό της εκπαιδευτικής κοινότητας. Εκφράζονται όμως και απόψεις αντίθετες, οι οποίες επισημαίνουν αδυναμίες της εξ αποστάσεως ψηφιακής εκπαίδευσης, όπως οι παρακάτω:

- 1) Ο βαθμός αμφίδρομης επικοινωνίας που επιτυγχάνεται μέσω της διαδικτυακής εκπαίδευσης δεν μπορεί να συγκριθεί με την ουσιαστική διαπροσωπική επικοινωνία που προσφέρει η διά ζώσης διδασκαλία, όπου ο διάλογος είναι ζωντανός και η έκφραση απόψεων και συναισθημάτων πολύ πιο άμεση και ουσιαστική. Το γεγονός αυτό είναι δυνατό να οδηγήσει σε αποθάρρυνση του βαθμού συμμετοχής και εμπλοκής των εκπαιδευομένων στο εκπαιδευτικό περιεχόμενο και να εντείνει το αίσθημα της απομόνωσης και της αποξένωσης από την εκπαιδευτική διαδικασία (Evans και Nation, 1989).
- 2) Η έλλειψη εξοικείωσης και γνώσεων στη χρήση των νέων ηλεκτρονικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αυξάνει το άγχος των εκπαιδευτών αλλά και των εκπαιδευομένων. Δημιουργούνται προβλήματα που σχετίζονται με την ανεπαρκή τους κατάρτιση, αφού δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις νέες δεξιότητες που απαιτούνται για την ορθή χρησιμοποίηση των νέων μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης (Stephens, 2007).
- 3) Ο κίνδυνος τυποποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας εμποδίζει την βελτίωση των μεθόδων διδασκαλίας και οδηγεί σε μαζική παραγωγή του εκπαιδευτικού υλικού (Peters 1998).
- 4) Οι σπουδαστές πολλές φορές θεωρούν ότι η διαδικτυακή μάθηση απαιτεί λιγότερο κόπο και επομένως μικρότερο βαθμό εμπλοκής, σε σχέση με την διά ζώσης μάθηση. Θεωρώντας

ότι απαιτείται λιγότερη δουλειά, μειώνεται η απόδοση τους, αποφεύγοντας να αξιοποιούν το εκατό τοις εκατό των δυνατοτήτων τους και του δυναμικού τους (Dereshiwsky . (2017).

5) Ο εκπαιδευτικός δεν αντιλαμβάνεται αν οι μαθητές του έχουν κατανοήσει το μάθημα διότι δεν βλέπει τα πρόσωπά τους και τις εκφράσεις τους ώστε να έχει άμεση ανατροφοδότηση από αυτούς.

6) Με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν υπάρχει προσωπική επαφή των εκπαιδευομένων, τόσο με τον εκπαιδευτή όσο και μεταξύ τους, η οποία αποτελεί σημαντικό παράγοντα υποκίνησης της μάθησης και ανταλλαγής απόψεων και γνώσης.

7) Η έλλειψη κοινωνικοποίησης και αλληλεπίδρασης των σπουδαστών δημιουργεί το αίσθημα της μοναξιάς, της απομόνωση και της αποξένωσης. Η έλλειψη αυτή μπορεί να αμβλυνθεί με τη χρήση κατάλληλων συνεργατικών τεχνολογιών, όπως χώρους ηλεκτρονικών συζητήσεων (forums), τηλεδιασκέψεις κ.α., οι οποίες όμως αυξάνουν σημαντικά το κόστος. Επιπρόσθετα, καμιά ηλεκτρονική συζήτηση δεν μπορεί να αντικαταστήσει την διαπροσωπική σχέση των ανθρώπων.

7) Υπάρχουν εκπαιδευόμενοι που έχουν προβλήματα σύνδεσης ή πρόσβασης στο διαδίκτυο και σε online μέσα. Έτσι νιώθουν ότι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τους υπόλοιπους με αποτέλεσμα να ενισχύεται η ανισότητα στην εκπαιδευτική κοινότητα.

8) Οι εκπαιδευτικές πλατφόρμες είναι συστήματα εύαλωτα γιατί βρίσκονται στον Παγκόσμιο Ιστό και είναι εύκολο κάποιος να σπάσει τους κωδικούς και να αντιγράψει στοιχεία ή εκπαιδευτικό υλικό.

(Καμπουράκης και Λουκής, 2006)

4: Μεθοδολογία της έρευνας

4.1 Είδος της έρευνας

Η παρούσα μελέτη βασίζεται σε δεδομένα που αντλούνται με τη χρήση ερωτηματολογίου. Η μέθοδος αυτή επελέγη για την καταγραφή της κατάρτισης, των γνώσεων, των αντιλήψεων και των προτιμήσεων των ατόμων του δείγματος και για την στατιστική επεξεργασία των στοιχείων που συλλέγονται. Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατασκευάστηκε ειδικά για τις ανάγκες της έρευνας που οι στόχοι της είναι: α) Διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών για τις δύο μορφές εκπαίδευσης, την εξ αποστάσεως και την διά ζώσης

εκπαίδευση. β) Βαθμός κατάρτισης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που είναι απαραίτητη για την επιτυχή τους μετάβαση στην ψηφιακή εποχή της εκπαίδευσης. γ) Παράγοντες που προωθούν ή αναστέλλουν την ενσωμάτωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

4.2. Τα ερευνητικά ερωτήματα

Στο θεωρητικό μέρος έγινε αναφορά στην έννοια της εκπαίδευσης και ειδικότερα στην διάζωση και στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Κατόπιν αναφέρθηκαν τα είδη και οι κατηγορίες των δύο μορφών μάθησης και διερευνήθηκαν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τους. Όλα αυτά σχετίζονται με την έρευνα που ακολουθεί, η οποία ανιχνεύει τις στάσεις και τις απόψεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα που θέτονται. Ως εκ τούτου τα ερωτήματα διατυπώνονται υπό αυτό το πρίσμα, δηλαδή:

- 1) Ποιες είναι οι απόψεις και οι προτιμήσεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με την αποδοτικότητα των δύο μορφών μάθησης.
- 2) Σε ποιο βαθμό οι εκπαιδευτικοί είναι καταρτισμένοι και εξοικειωμένοι με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και ποια ψηφιακά εργαλεία επιλέγουν να χρησιμοποιούν.
- 3) Ποιοι παράγοντες προωθούν ή αναστέλλουν τις παραπάνω μορφές μάθησης.

4.3. Καθορισμός του δείγματος

Το δείγμα αναφοράς είναι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το μέγεθος του δείγματος είναι 104 εκπαιδευτικοί. Η δειγματοληψία είναι τυχαία και η ερευνητική διαδικασία πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου το οποίο εστάλη ηλεκτρονικά. Συνοδεύεται με ενημερωτικό σημείωμα του ερευνητή που εξηγεί το πλαίσιο της έρευνας και το σκοπό για τον οποίο ζητείται η συλλογή των στοιχείων. Επιπρόσθετα διασφαλίζεται η ανωνυμία της έρευνας με γραπτή διαβεβαίωση ώστε οι όποιες προσωπικές πληροφορίες να παραμένουν εμπιστευτικές.

4.4. Το ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα κατασκευάστηκε με βάση την βιβλιογραφία και σύμφωνα πάντα με τους ερευνητικούς στόχους.

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει μια ομάδα ερωτήσεων που αναφέρονται στα δημογραφικά χαρακτηριστικά, στον βαθμό που αυτά θεωρούνται προσδιοριστικοί παράγοντες της

διαμόρφωσης στάσεων και αντιλήψεων των ατόμων. Πρόκειται για πέντε ερωτήσεις κλειστού τύπου που αφορούν το φύλο, την ηλικία, τις σπουδές, τα έτη προϋπηρεσίας και την βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία εργάζονται.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από δεκατέσσερις ερωτήσεις κλειστού τύπου. Συγκεκριμένα χρησιμοποιούνται προτάσεις που σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα, με βάση τα οποία επιχειρείται η διερεύνηση της γνωστικής επάρκειας της των εκπαιδευτικών για τα ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία, η ανίχνευση των προτιμήσεων των στάσεων και των αντιλήψεων για τις δύο μορφές μάθησης και την αποδοτικότητα τους. Οι ερωτώμενοι καλούνται να επιλέξουν σε μια πενταβάθμια κλίμακα Likert τον βαθμό συμφωνίας τους με το περιεχόμενο των προτάσεων.

Ειδικότερα οι πέντε πρώτες ερωτήσεις του δεύτερου μέρους επιχειρούν να καταγράψουν τον βαθμό κατάρτισης και εξοικείωσης των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες και συγκεκριμένα στην χρήση των εκπαιδευτικών πλατφόρμων. Οι επόμενες τρεις ερωτήσεις ανιχνεύουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την αποδοτικότητα των δύο μορφών διδασκαλίας και τις προτιμήσεις τους. Στις τρεις επόμενες ερωτήσεις γίνεται αναφορά στα εκπαιδευτικά εργαλεία και τις μεθόδους διδασκαλίας που προτιμούν να χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί. Τέλος, οι τρεις τελευταίες ερωτήσεις επιχειρούν να ερευνήσουν ποιά θεωρούν οι ερωτώμενοι ότι είναι τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως και της διά ζώσης εκπαίδευσης αλλά και αν κατά την γνώμη τους είναι προτιμότερη η συνύπαρξη τους ώστε να δρουν συμπληρωματικά μεταξύ τους. Μετά το πέρας της διαδικασίας συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, πραγματοποιήθηκε η συλλογή των δεδομένων της έρευνας. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται με εργαλεία της περιγραφικής στατιστικής, όπως τα κυκλικά διαγράμματα σχετικών συχνοτήτων και τα ραβδογράμματα σχετικών συχνοτήτων.

5: Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων

5.1. Πρώτο μέρος : Δημογραφικά χαρακτηριστικά

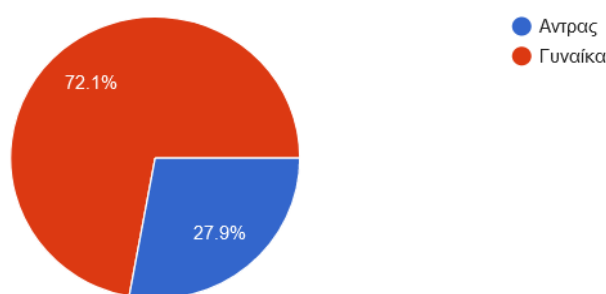
Στην έρευνα συμμετείχαν 104 εκπαιδευτικοί εκ των οποίων το 27,9% (N=29) ήταν άντρες και το 72,1% (N=75) ήταν γυναίκες. Τα ποσοστά αυτά βρίσκονται σε σχετική συμφωνία με τα στατιστικά στοιχεία του υπουργείου Παιδείας όπου ο αριθμός των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι περίπου 130.000 και οι γυναίκες αποτελούν το 72% ενώ οι άντρες το 28%. Πιο συγκεκριμένα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

εργάζονται περίπου 65.300 εκπαιδευτικοί εκ των οποίων το 82% είναι γυναίκες και το 18% είναι άντρες ενώ στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ο αριθμός των καθηγητών είναι 64.400 συνολικά εκ των οποίων το 62% είναι γυναίκες και το 38% είναι άντρες.

(<https://learninn.gr/giati-i-ekpaideysi-einai-genoys-th>).

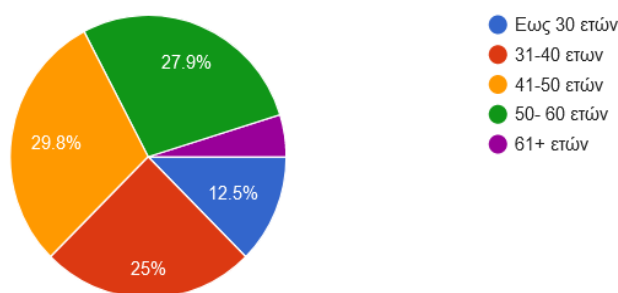
φύλο

‡ responses

1. Ηλικία

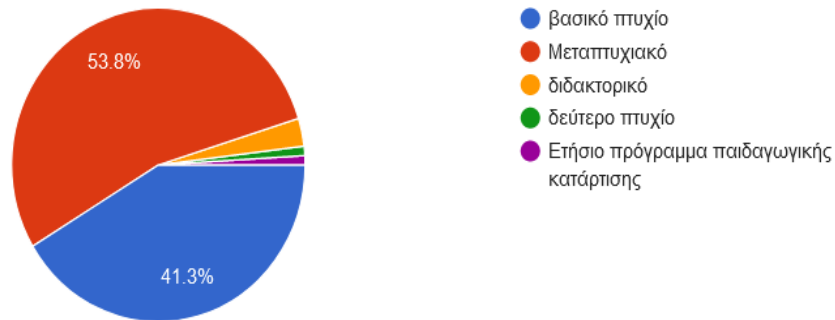
104 responses

Αναφορικά με την ηλικία των ερωτωμένων, το 12,5% ,(N=13) ανήκει στα άτομα που είναι μέχρι 30 χρονών , Το 25%(N=26) ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 31-40 ετών, το 29,8%(N=31) ανήκει στην ομάδα 41-50 ετών, το 27,9% (N=29) στην ομάδα 51-60 και το 4,8% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 61 ετών και πάνω.

2. Σπουδές

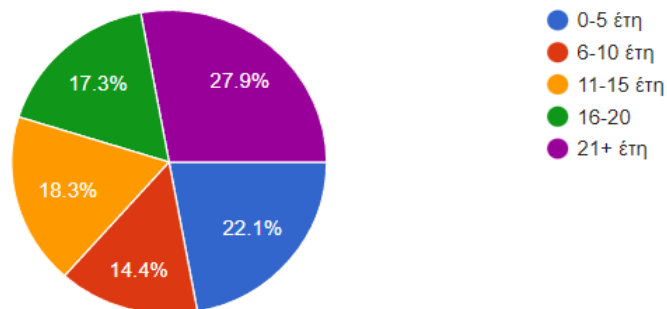
104 responses

Σχετικά με το επίπεδο των σπουδών, το 41,3% (N=43) έχει το βασικό πτυχίο σπουδών, το 53,8%(N=56) έχει μεταπτυχιακό δίπλωμα, το 2,9% (N=3) έχει διδακτορικό, το 1%(N=1) έχει δεύτερο πτυχίο και το 1% (N=1) έχει ετήσιο πρόγραμμα παιδαγωγικής κατάρτισης.

4. Χρόνια προυπηρείας

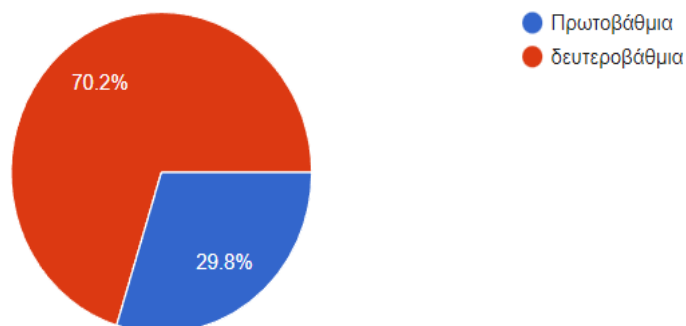
104 responses

Όσον αφορά τα χρόνια προϋπηρείας το 22,1% (N=23) των εκπαιδευτικών διδάσκουν 0-5 έτη, το 14,4% (N=15) διδάσκουν 6-10 έτη, το 18,3% (N=19) 11-15 έτη το 17,3% (N=18) έχουν προϋπηρεία 16-20 έτη και το 27,9% (N=29) διδάσκουν πάνω από 21 χρόνια.

5. Βαθμίδα εκπαίδευσης

104 responses

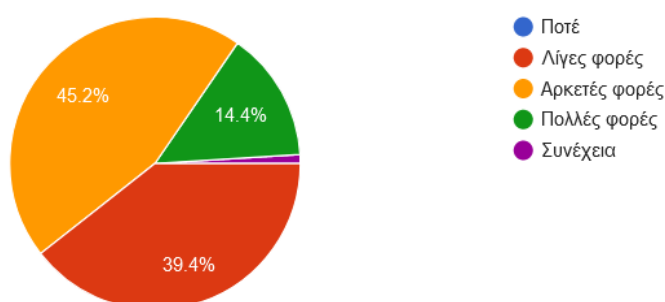
Τέλος το 70,2% (N=31) των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα ανήκουν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενώ το 29,8% (N=73) ανήκουν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

5.2. Δεύτερο μέρος

Οι πρώτες πέντε ερωτήσεις του δεύτερου μέρους, αφορούν προβλήματα που αντιμετώπισαν οι ερωτώμενοι στην χρήση των εκπαιδευτικών πλατφορμών και το βαθμό κατάρτισης και εξοικείωσής τους με τις νέες τεχνολογίες.

6. Πόσο συχνά είχατε προβλήματα με την σύνδεση σας στις πλατφόρμες διδασκαλίας;

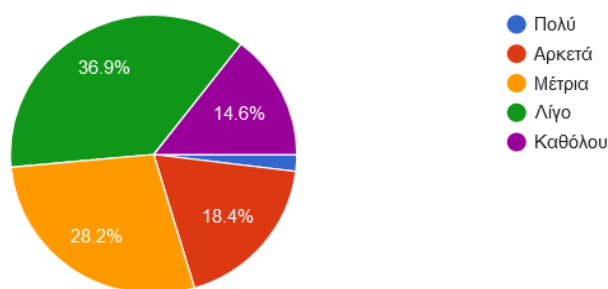
104 responses

Συγκεκριμένα το 1% (N=1) των εκπαιδευτικών είχαν συνέχεια προβλήματα σύνδεσης με τις εκπαιδευτικές πλατφόρμες. Το 14,4% (N=15) είχαν προβλήματα πολλές φορές, το 45,2% (N=47) είχαν προβλήματα αρκετές φορές, το 39,4% (N= 41) είχαν προβλήματα με την σύνδεση λίγες φορές ενώ κανένα πρόβλημα με την σύνδεση είχαν μηδέν εκπαιδευτικοί.

7. Σας δυσκόλεψε η χρήση των εκπαιδευτικών πλατφορμών;

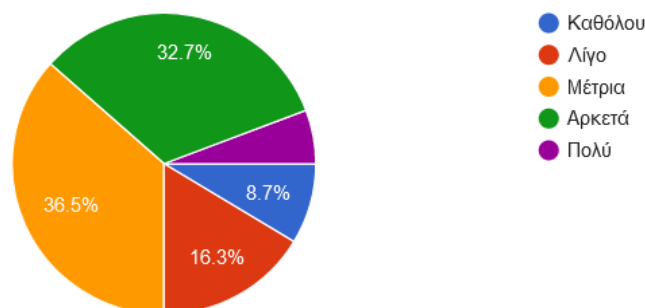
103 responses

Οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν αν δυσκολεύτηκαν στην χρήση των ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων και το 1,9% (N=2) απάντησε ότι δυσκολεύτηκε πολύ, το 18,4% (N=19) δυσκολεύτηκε αρκετά, το 28,2% (N=29) δυσκολεύτηκε μέτρια, το 36,9% (N=38) δυσκολεύτηκε λίγο και τέλος το 14,6% (N=15) δεν δυσκολεύτηκε καθόλου.

8. Ήταν εύκολη για σας η προετοιμασία για το μάθημα της τηλεκπαίδευσης;

104 responses

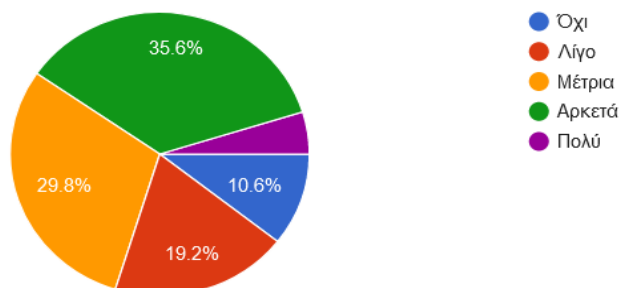

Σε σχέση με την προετοιμασία του μαθήματος της τηλεκπαίδευσης το 8,7% (N=9) των εκπαιδευτικών απάντησε ότι δεν ήταν καθόλου εύκολη η προετοιμασία τους, το 16,3% (N=17) των εκπαιδευτικών απάντησε ότι ήταν λίγο εύκολη, το 36,5% (N=38) απάντησε ότι ήταν μέτρια εύκολη, το 32,7% (N=34) απάντησε ότι ήταν αρκετά εύκολη και τέλος το 5,8% (N=6) των εκπαιδευτικών απάντησε ότι ήταν πολύ εύκολη η προετοιμασία του μαθήματος τους.

9. Γνωρίζετε τις επιπλέον δυνατότητες (πέρα από τις βασικές) που έχουν οι πλατφόρμες της εκπαιδευτικής διαδικασίας ;

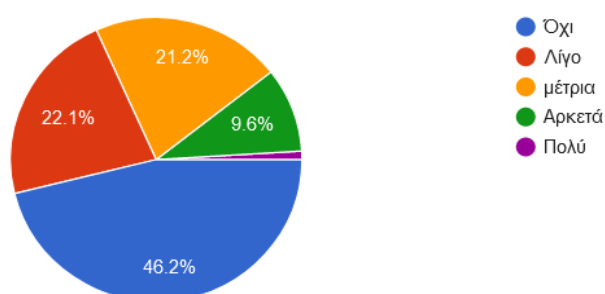
104 responses

Τα αποτελέσματα που έλαβαν χώρα για την γνωστική επάρκεια των εκπαιδευτικών όσον αφορά τα ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία είναι τα εξής: Το 10,6% (N=11) των ερωτηθέντων απάντησε πως δεν γνωρίζει καθόλου τις δυνατότητες των εκπαιδευτικών εργαλείων που χρησιμοποιεί, το 19,2% (N=20) των εκπαιδευτικών απάντησε πως γνωρίζει λίγο τις δυνατότητες αυτές, το 29,8% (N=31) τις γνωρίζει μέτρια, το 35,6% (N=37) τις γνωρίζει αρκετά και τέλος, μόνο το 4,8% (N=5) των εκπαιδευτικών γνωρίζει άριστα τις δυνατότητες των εκπαιδευτικών πλατφόρμων που χρησιμοποιεί στην εκπαιδευτική διαδικασία.

10. Γίνεται κατά την γνώμη σας επαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την χρήση και τις δυνατότητες των εκπαιδευτικών πλατφορμών;

104 responses

Στο ερώτημα αν γίνεται επαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από τους φορείς για την χρήση των εκπαιδευτικών πλατφόρμων, το 46.2% (N=48) απάντησε πως δεν γίνεται καθόλου επαρκής επιμόρφωση, το 22,1% (N=23) απάντησε πως γίνεται λίγο, το 21,2% (N=22)

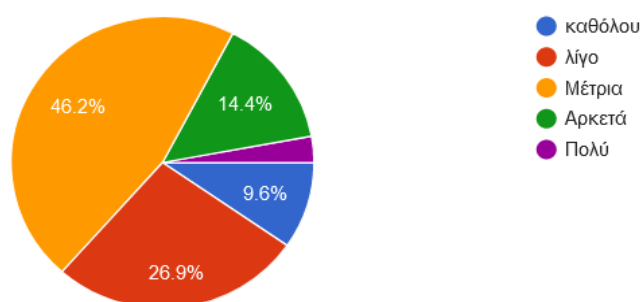
απάντησε ότι γίνεται μέτρια , το 9,6% (N=10) απάντησε πως γίνεται αρκετά, ενώ μόλις το 1% (N=1) απάντησε πως γίνεται άριστη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Οι επόμενες τρεις ερωτήσεις επιχειρούν να ανιχνεύσουν τις αντιλήψεις και τις προτιμήσεις των εκπαιδευτικών για τις δύο μορφές μάθησης όσον αφορά την αποδοτικότητα τους.

---

11. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την απόδοση των μαθητών σας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

104 responses

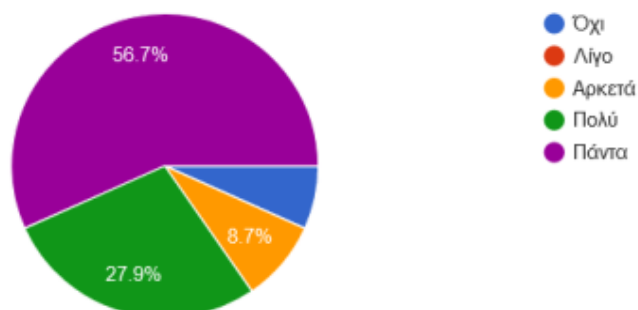

Το 9,6% (N=10) των εκπαιδευτικών απάντησαν ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από την απόδοση των μαθητών, το 26,9% (N=28) απάντησαν ότι είναι λίγο ικανοποιημένοι, το 46,2% (N=48) απάντησαν ότι είναι μέτρια ικανοποιημένοι, το 14,4% (N=15) απάντησαν ότι είναι αρκετά ικανοποιημένοι και μόλις το 2,9% (N=3) των εκπαιδευτικών απάντησαν ότι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την απόδοση των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

12. Πιστεύετε ότι η διά ζώσης διδασκαλία είναι αποδοτικότερη από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση; ;

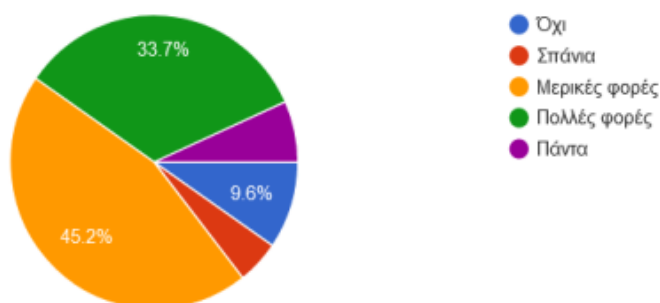
104 responses

Στην κρίσιμη ερώτηση που ανιχνεύει τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την σύγκριση της απόδοσης των δύο μορφών μάθησης, οι απαντήσεις που ελήφθησαν ήταν οι παρακάτω: Το 56,7% (N=59) των εκπαιδευτικών απάντησε πως η διά ζώσης εκπαίδευση είναι πάντα πιο αποδοτική από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, το 27,9% (N=29) απάντησε ότι η διά ζώσης είναι πολλές φορές πιο αποδοτική από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, το 8,7% (N=9) απάντησε ότι είναι αρκετές φορές πιο αποδοτική και το 6,7% (N=7) των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι η διά ζώσης εκπαίδευση δεν είναι πιο αποδοτική από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

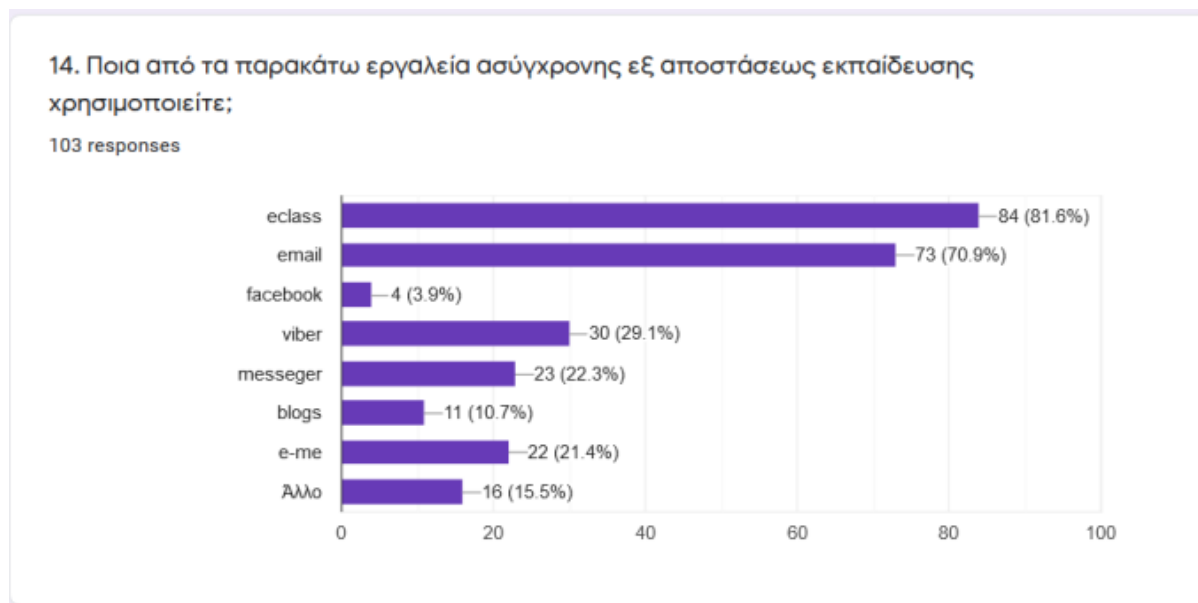
13. Αισθάνεστε ότι τα μαθήματα μέσω τηλεκπαίδευσης είναι μονότονα και ανιαρά;

104 responses

Το 6,7% (N=7) των εκπαιδευτικών απάντησε ότι τα μαθήματα της τηλεκπαίδευσης είναι πάντα μονότονα και ανιαρά, το 33,7% (N=35) απάντησε ότι πολλές φορές είναι μονότονα και ανιαρά, το 45,2% (N=47) απάντησε ότι μερικές φορές είναι μονότονα και ανιαρά, το 4,8%

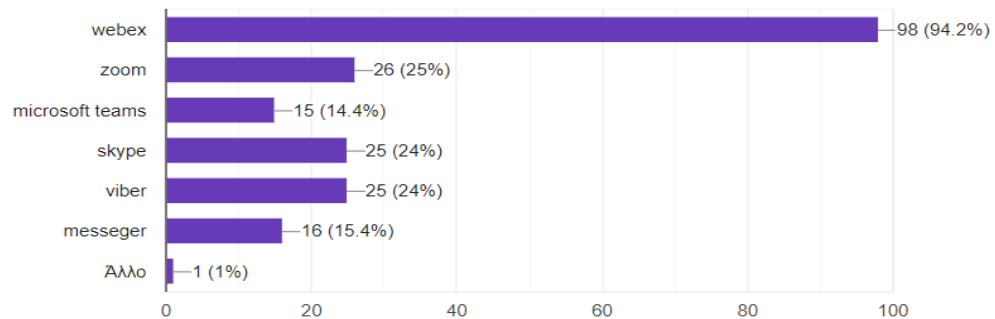
(N=5) απάντησε ότι σπάνια είναι μονότονα και ανιαρά, ενώ το 9,6% (N=10) των εκπαιδευτικών απάντησε ότι τα μαθήματα της τηλεκπαίδευσης δεν είναι ποτέ μονότονα και ανιαρά. Στις τρεις επόμενες ερωτήσεις γίνεται αναφορά στα εκπαιδευτικά εργαλεία και τις μεθόδους διδασκαλίας που προτιμούν να χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί. Οι απαντήσεις παρουσιάζονται στα παρακάτω γραφήματα :

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που ελήφθησαν οι εκπαιδευτικοί έχουν επιλέξει περισσότερα από ένα εργαλεία ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα το 81,6% (N=84) χρησιμοποιεί την πλατφόρμα eclass, το 70,9% (N=73) των εκπαιδευτικών χρησιμοποιεί το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο email, το 29,1% (N=30) χρησιμοποιεί το viber, το 22,3% (N=23) χρησιμοποιεί το messenger, το 21,4% (N=22) χρησιμοποιεί την πλατφόρμα e-me, το 15,5% (N=16) χρησιμοποιεί άλλο εργαλείο ασύγχρονης εκπαίδευσης, το 10,7% (N=11) των εκπαιδευτικών χρησιμοποιούν ιστολόγια blogs και μόλις το 3,9% (N=4) χρησιμοποιεί το facebook.

15. Ποια από τα παρακάτω εργαλεία σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης χρησιμοποιείτε;

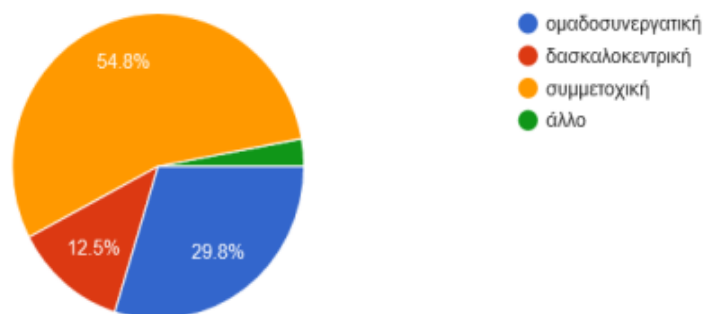
104 responses

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που ελήφθησαν, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν περισσότερα από ένα εργαλεία σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα το 94,2% (N=98) δηλαδή η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών χρησιμοποιεί την πλατφόρμα webex, το 25% (N=26) χρησιμοποιεί το zoom, το 24% (N=25) χρησιμοποιεί το skype, το 24% (N=25) χρησιμοποιεί το viber, το 15,4% (N=16) χρησιμοποιεί το messenger, το 14,4% (N=15) των εκπαιδευτικών χρησιμοποιούν Microsoft teams και το 1% (N=1) χρησιμοποιεί άλλο ψηφιακό εργαλείο της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

16. Στην διά ζώσης εκπαίδευση ποια μέθοδο διδασκαλίας χρησιμοποιείτε συνήθως;

104 responses

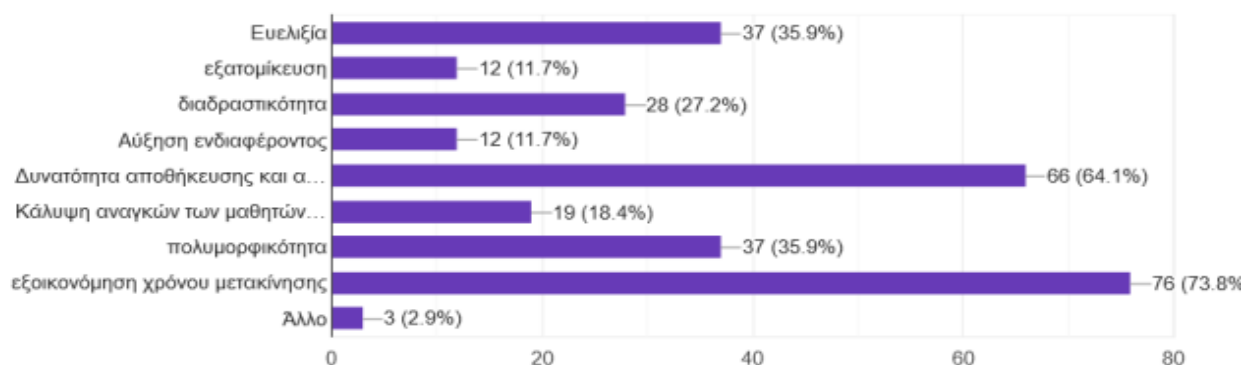
Στην διά ζώσης εκπαίδευση το 54,8%(N=57) των εκπαιδευτικών χρησιμοποιούν την συμμετοχική μέθοδο διδασκαλίας, το 29,8% (N=31) χρησιμοποιούν την ομαδοσυνεργατική

μέθοδο διδασκαλίας το 12,5% (N=13) χρησιμοποιεί την δασκαλοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας και το 2,9% (N=3) χρησιμοποιεί άλλη μέθοδο διδασκαλίας.

Οι τρεις τελευταίες ερωτήσεις επιχειρούν να ερευνήσουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως αλλά και της διά ζώσης εκπαίδευσης. Επίσης ερωτώνται αν κατά την γνώμη τους είναι προτιμότερη η συνύπαρξη των δύο μορφών μάθησης ώστε να δρουν συμπληρωματικά μεταξύ τους.

17. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

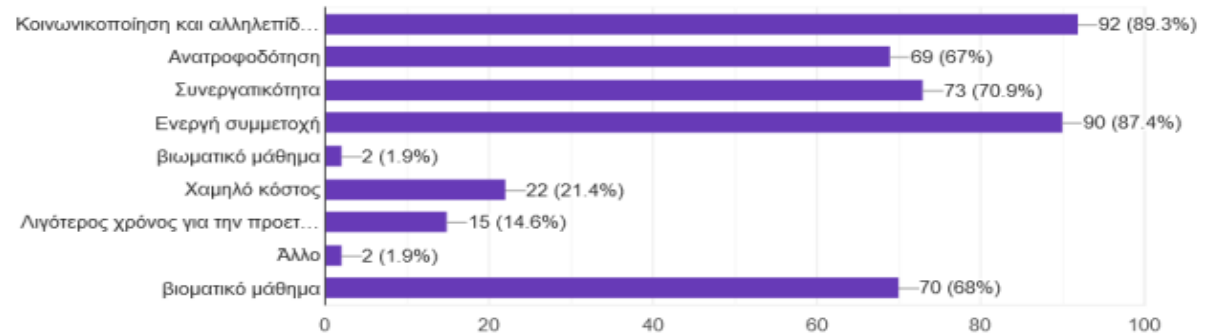
103 responses

Όσον αφορά τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης τα αποτελέσματα που ελήφθησαν είναι τα παρακάτω: Το 73,8% (N=76) θεωρεί πλεονέκτημα την εξοικονόμηση χρόνου, το 64,1% (N=66) θεωρεί πλεονέκτημα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης την δυνατότητα αποθήκευσης και ανανέωσης του εκπαιδευτικού υλικού, το 35,9% (N=37) θεωρεί πλεονέκτημα την ευελιξία, το 35,9% (N=37) θεωρεί πλεονέκτημα την πολυμορφικότητα, το 27,2% (N=28) θεωρεί ως πλεονέκτημα την διαδραστικότητα, το 18,4% (N=19) θεωρεί ως πλεονέκτημα την κάλυψη των αναγκών των μαθητών με ειδικές ανάγκες, το 11,7% (N=12) θεωρεί πλεονέκτημα την εξανομίκευση και τέλος το 11,7% (N=12) θεωρεί ως πλεονέκτημα την αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

18. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης;

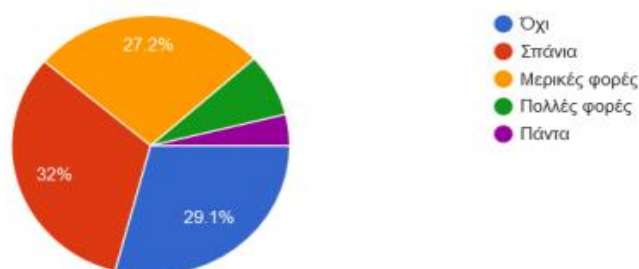
103 responses

Σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών, το 89,3% (N=92) πιστεύει ότι η κοινωνικοποίηση και η αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων είναι ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης, το 87,4% (N=90) θεωρεί ότι πλεονέκτημα είναι η ενεργή συμμετοχή, το 70,9% (N=73) θεωρεί ως πλεονέκτημα την συνεργατικότητα, το 68% (N=70) θεωρεί ως πλεονέκτημα το βιωματικό μάθημα, το 67% (N=69) θεωρεί ως πλεονέκτημα την ανατροφοδότηση, το 21,4% (N=22) θεωρεί ως πλεονέκτημα το χαμηλό κόστος, το 14,6% (N=15) θεωρεί πλεονέκτημα το λιγότερο χρόνο για την προετοιμασία μαθήματος και τέλος το 1,9% (N=2) ως πλεονέκτημα θεωρεί κάποιο άλλο.

19. Πιστεύετε ότι πρέπει να συνεχιστεί συμπληρωματικά με την διά ζώσης εκπαίδευση και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

103 responses

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την συνύπαρξη των δύο μορφών μάθησης είναι οι εξής: το 29,1% (N=30) πιστεύει ότι δεν πρέπει να συνεχιστεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση συμπληρωματικά με την διά ζώσης εκπαίδευση, το 32% (N=33) πιστεύει ότι σπάνια πρέπει

να αλληλοσυμπληρώνονται, το 27,2% (N=28) θεωρεί ότι μόνο μερικές φορές πρέπει να λειτουργούν συμπληρωματικά, το 7,8% (N=8) θεωρεί ότι πολλές φορές πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται και τέλος το 3,9% (N=4) των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι πάντα οι δύο μορφές μάθησης πρέπει να λειτουργούν συμπληρωματικά.

6: Συζήτηση των Αποτελεσμάτων - Συμπεράσματα

Η ενότητα αυτή επιχειρεί να συνδέσει τα ευρήματα της παρούσας εργασίας με τα κεντρικά ευρήματα της βιβλιογραφικής επισκόπησης. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το 68% των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα της εργασίας ήταν έως πενήντα ετών και το 32% ήταν πενήντα ετών και πάνω.

Όσον αφορά τα προβλήματα που είχαν οι ερωτηθέντες στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε πως είχε πρόβλημα σύνδεσης με τις πλατφόρμες διδασκαλίας, η οποία δυσκόλεψε την εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης η χρήση των εκπαιδευτικών πλατφορμών δυσκόλεψε τους μισούς εκπαιδευτικούς. Τις επιπλέον δυνατότητες των πλατφορμών απάντησε ότι τις γνωρίζει περίπου το 70% ενώ η προετοιμασία για το μάθημα της τηλεεκπαίδευσης ήταν δύσκολη για το 60% των ερωτηθέντων. Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία (το 88%) απάντησε ότι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από τους φορείς δεν είναι επαρκής.

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί αντιμετώπισαν προβλήματα στην σύνδεση αλλά και στην χρήση των εκπαιδευτικών εργαλείων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επιπλέον, η γνώση των δυνατοτήτων των πλατφορμών διδασκαλίας είναι αποτέλεσμα προσωπικής τους προσπάθειας και μελέτης, εφόσον κατά την άποψη τους η επιμόρφωση που πραγματοποιείται από τους δημόσιους φορείς είναι ανεπαρκής. Πράγματι, ενώ η εισαγωγή των διαδικτυακών μαθημάτων στην εκπαίδευση έχει υλοποιηθεί ως ένα βαθμό από το Υπουργείο Παιδείας, δεν υπάρχει κεντρικά ένα πλήρως διαμορφωμένο θεσμικό πλαίσιο το οποίο να επιμορφώνει τους εκπαιδευτικούς στην χρήση των εκπαιδευτικών εργαλείων, με σκοπό να εκμεταλλεύονται όλες τις δυνατότητες που τους προσφέρονται. Αν αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται, θα αντιμετωπιστούν τα όποια μειονεκτήματα έχει αυτή η μορφή μάθησης. Σύμφωνα με τον Ζωγόπουλο (2009) για την υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι απαραίτητη η διοικητική και τεχνική υποστήριξη από τους δημόσιους φορείς και η επιμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων, ώστε να αφομοιωθούν οι

αλλαγές από το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα. Επιπλέον σύμφωνα με τον Παπαδημητρίου (2008), έμφαση χρειάζεται να δοθεί και στην παροχή ίσης ευκαιρίας επιμόρφωσης στις ΤΠΕ στους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε απομακρυσμένες περιοχές.

Στη συνέχεια ανιχνεύτηκαν οι αντιλήψεις και οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την αποδοτικότητα των δύο μορφών μάθησης. Συγκεκριμένα, η συντριπτική πλειοψηφία (το 82%) δεν είναι ευχαριστημένοι από την απόδοση των μαθητών τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και μάλιστα το 93% πιστεύει ότι η διά ζώσης διδασκαλία είναι αποδοτικότερη από την εξ αποστάσεως. Επιπλέον, το 85% θεωρεί ότι η τηλεεκπαίδευση είναι μονότονη και ανιαρή μερικές φορές έως και πάντοτε.

Άρα η πλειοψηφία των συμμετεχόντων πιστεύει ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν είναι αποδοτική και έτσι δεν μπορούν να επιτευχθούν οι αναμενόμενοι μαθησιακοί στόχοι.

Επιπρόσθετα θεωρούν την διά ζώσης διδασκαλία αναντικατάστατη και αποδοτικότερη.

Σύμφωνα με τον Dereshiwsky (2017), η εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί να ελαττώσει το βαθμό εμπλοκής και συμμετοχής των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης μπορεί να δημιουργήσει το αίσθημα της μοναξιάς στη διαδικτυακή τάξη αν ο εκπαιδευτικός δεν κάνει αισθητή την παρουσία του, ώστε να φροντίσει το μάθημα να μην γίνει μονότονο.

Όσον αφορά τα εργαλεία ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η πλειοψηφία χρησιμοποιεί eclass και email, ενώ στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση η πλειοψηφία χρησιμοποιεί την πλατφόρμα webex, αντίθετα την microsoft teams την χρησιμοποιεί μόνο το 14,4% των εκπαιδευτικών. Στην διά ζώσης εκπαίδευση οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα προτιμούν την συμμετοχική αλλά και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και όχι την δασκαλοκεντρική. Το παραπάνω αποτέλεσμα βρίσκεται σε συμφωνία με τις παιδαγωγικές αρχές του παιδοκεντρικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Στην συνέχεια ανιχνεύονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως και της διά ζώσης εκπαίδευσης. Η πλειοψηφία απάντησε ότι τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της τηλεεκπαίδευσης είναι η εξοικονόμηση χρόνου μετακίνησης και η δυνατότητα αποθήκευσης και ανανέωσης του εκπαιδευτικού υλικού. Σύμφωνα με τους Kirkup και Jones 1996, οι καθηγητές δεν χρειάζεται να γράφουν κάθε φορά τις σημειώσεις πάνω σε κάθε μάθημα διότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι αποθηκευμένο σε ηλεκτρονική μορφή, με την δυνατότητα της ενσωμάτωσης προσθηκών και νέων αλλαγών. Οι σημειώσεις

μπορούν να διανεμηθούν σε άλλους καθηγητές με ψηφιακό τρόπο, ώστε να προβληθούν ξανά σε διαφορετικές τάξεις που κάνουν το ίδιο μάθημα, εξοικονομώντας με αυτόν τον τρόπο πολύτιμο χρόνο τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές. Επιπλέον και οι σπουδαστές επιλέγουν το χρόνο μελέτης, το ρυθμό με τον οποίο μαθαίνουν και τέλος παρακολουθούν την παράδοση του μαθήματος όσες φορές αυτοί επιθυμούν.

Κατόπιν οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν την κοινωνικοποίηση και την αλληλεπίδραση των μαθητών καθώς και την ενεργή συμμετοχή τους στο μάθημα, ως τα πιο βασικά πλεονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τους Kirkup και Jones (1996) η διαπροσωπική επαφή με τους εκπαιδευτικούς αλλά και με τους συμμαθητές της διά ζώσης διδασκαλίας είναι συγκριτικά ανώτερη και αναντικατάστατη διότι καμιά ηλεκτρονική πλατφόρμα δεν μπορεί να αντικαταστήσει την διαπροσωπική σχέση των ανθρώπων.

Τέλος, στην ερώτηση αν θα έπρεπε να συνεχιστεί η τηλεκπαίδευση συμπληρωματικά με την διά ζώσης εκπαίδευση, η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε πως δεν χρειάζεται κάτι τέτοιο.

Αυτό δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ένθερμα τη διά ζώσης διδασκαλία θεωρώντας ότι η φυσική τάξη εξυπηρετεί με μεγαλύτερη επιτυχία τους μαθησιακούς στόχους και τους στόχους κοινωνικοποίησης των μαθητών (Peters 1998).

7: Επίλογος

Συμπερασματικά, η διά ζώσης εκπαίδευση θεωρείται από τους εκπαιδευτικούς πληρέστερη και αποδοτικότερη σε σχέση με την τηλεκπαίδευση, διότι εκτός από την αλληλεπίδραση των εμπλεκόμενων κατά την ζωντανή μετάδοση της γνώσης στην φυσική τάξη, καλύπτει τις συναισθηματικές ανάγκες και τις ανάγκες ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης που έχουν οι μαθητές κατά την πρώτη και δεύτερη δεκαετία της ζωής τους.

Από την άλλη πλευρά, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναμφισβήτητα αποτελεί μία καινοτόμο μέθοδο διδασκαλίας που θα μπορούσε να συνυπάρξει με την διά ζώσης εκπαίδευση ώστε να την συμπληρώνει, να την εμπλουτίζει και να προσφέρει ευκαιρίες για αξιοποίηση του ηλεκτρονικού διαδραστικού υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Όμως η ένταξη των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση δεν έχει επιτευχθεί επαρκώς διότι υπάρχουν αρκετά εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν, όπως η έλλειψη τεχνολογικών υποδομών και η δυσκολία ανάληψης του κόστους που απαιτείται για την αναβάθμιση της

εκπαιδευτικής διαδικασίας προς όφελος των νέων και της κοινωνίας γενικότερα. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί επιπλέον προσπάθειες από τους δημόσιους φορείς προκειμένου να υλοποιηθεί πλήρως. Η πολιτεία οφείλει να ενθαρρύνει και να επιμορφώνει με σωστή οργάνωση τους εκπαιδευτικούς, ώστε η γνώση των εκπαιδευτικών εργαλείων της τηλεεκπαίδευσης να μην αποκτάται από την τυχαία προσωπική προσπάθεια του καθενός, αλλά να παρέχεται από ένα κεντρικά σχεδιασμένο πλαίσιο επιμόρφωσης και καθοδήγησης που θα καλλιεργεί ψηφιακές δεξιότητες υψηλού επιπέδου στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Οι περιορισμοί της παρούσας εργασίας εντοπίζονται στο ότι η συγκεκριμένη έρευνα διεξήχθη σε πολύ δύσκολες συνθήκες εν μέσω της υφιστάμενης πανδημίας Covid -19. Οι εκπαιδευτικοί, αν και τώρα εργάζονται διά ζώσης, το προηγούμενο διάστημα ήταν υποχρεωμένοι να διδάσκουν εξ αποστάσεως διότι αυτό είχε επιβληθεί ως αναγκαιότητα από το κράτος, χωρίς όμως να έχουν προλάβει να επιμορφωθούν επαρκώς ώστε να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Όλη αυτή η δυσκολία τους έχει πιθανώς αγχώσει, κουράσει και εξουθενώσει, γι αυτό ενδέχεται να έχει επηρεάσει αρνητικά σε κάποιο βαθμό τις απαντήσεις που έδωσαν. Επομένως, μια πρόταση που προκύπτει είναι ότι ίσως χρειάζεται περαιτέρω έρευνα σε δεύτερο χρόνο, όταν η εκπαιδευτική κοινότητα θα βρίσκεται σε σχετική κανονικότητα, όπου και το δείγμα των εκπαιδευτικών θα είναι πιο μεγάλο αλλά και οι απαντήσεις τους θα είναι περισσότερο αντικειμενικές, με συνέπεια τα συμπεράσματα να είναι πιο ασφαλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

1) (2010). *Open education: the journal for open & distance education & educational technology. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία* (Vol. \\6). Retrieved from

- 2) Αντωνέλου, Γ. Ε., Βερούκιος, Β. Σ., Καλαντζή, Ρ. Γ., Παναγιωτακόπουλος, Χ. Θ., & Σταυρόπουλος, Η. Κ. (2015). Υπ Υποστήριξη Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου μέσω στοιχείων Μικτής Μάθησης και ΤΠΕ*. *ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΚΤΗ & ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*, 8(1Α). <https://doi.org/10.12681/icodl.18>
- 3) Γκελαμέρης, Δ.(2015).Πως οι νέες διαδικτυακές τεχνολογίες διαμορφώνουν την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στο άμεσο μέλλον. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 11 (1), σσ.51-71.Doi: <http://dx.doi.org/10.12681/jode.9820>
- 4)Creswell, J.W. (2016).*Η έρευνα στην εκπαίδευση.Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση.*
- 5) Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.) *Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση-Στοιχεία Θεωρίας και Πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- 6) Λιοναράκης , Α. (2001). Απόψεις και προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως εκπαίδευση. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- 7)Καμπουράκης, Γ.και Λουκής, Ευρ.(2006).e-λεκτρονική μάθηση.Αθήνα Κλειδάριθμος.
- 8) Μίμινου, Α. & Σπανακά, Α. (2013). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση.*

9) Ζωγόπουλος, Ε. (χ.χ.). *Νέες τεχνολογίες και μέσα επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Ελληνική Πύλη Παιδείας. Ανακτήθηκε 30 Απριλίου 2020 από <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/digital-education-china>

10) Καμπουράκης, Γ. και Λουκής, Ευρ. (2006). *ε-λεκτρονική μάθηση*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

11) Μειμάρης Μ. (1997). *Νέες τεχνολογίες και πρόσωπα με ειδικές ανάγκες, Άτομα με ειδικές ανάγκες*, (Μ. Καΐλα, Ν. Πολεμικός, Γ. Φιλίππου, επιμέλεια) Β' τόμος, Έ έκδοση, σ.607.

Αγγλική

1) Fotopoulos Σ. (2003). From (mis)education to Paideia. *Democracy & Nature*, 9(1): 15-50.

2) [The Importance of Education in Our Everyday Lives](#))

3) Richardson, Will (2006). *Blogs, Wikis, podcasts and other powerful web tools for classrooms*

4) Duffy, Peter & Bruns, Axel (2006). "The Use of Blogs, Wikis and RSS in Education: A Conversation of Possibilities" in *Proceedings Online Learning and Teaching Conference* (2006),

- 5) Kirkup, G., & Jones, A. (1996). *New Technologies for Open Learning: The Superhighway to the Learning Society?* In P. Raggat, R. Edwards, & N. Small, *The Learning Society: Challenges and Trends*. London: Routledge
- 6) Berge, Z. L. & Collins, M. P. (1993). The founding and managing of IPCT-L: A listowners perspective. *Interpersonal Computing and Technology: An Electronic Journal for the 21st Century* 1(2).
- 7) Dereshiwsky, M., Papa, R. & Brown, R. (2017). *Online Faculty Teaching, Novice to Expert: Effective Practices for the Student Learner*. USA: NCPEA
- 8) Evans, T. and Nation, D. (Eds.) (1989). *Critical Reflection on Distance Education*. Lewes, Falmer.
- 9) Stephens, D. (2007). *Culture in education and development: principles, practice and policy*.
- 10) Peters O. (1998). *Distance Education and Industrial Production: A Comparative Interpretation in Outline*. In D. Sewart, D. Keegan and B. Holmberg (Eds.). *Distance Education: International Perspectives*. New York: Routledge.
- 11) Dereshiwsky, M., Papa, R. & Brown, R. (2017). *Online Faculty Teaching, Novice to Expert: Effective Practices for the Student Learner*. USA: NCPEA
- 12) Bradshaw, L. K. (2002). *Technology for Teaching and Learning: Strategies for Staff*

Dereshiwsy, M., Papa, R. & Brown, R. (2017). *Online Faculty Teaching, Novice to Expert: Effective Practices for the Student Learner*. USA: NCPEA.

Διαδικτυακοί τόποι

- 1) https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/320253_dia-zosis-didaskalia-sti-sholiki-monada-kai-ex-apostaseos-ekpaideysi-stin
  - 2) (<https://learningapps.org>)
  - 3) https://docs.openeclass.org/el/3.5/detail_descr
  - 4) <https://entre.gr/sygxrones-methodoi-didaskalias/>
  - 5) (<http://www.unipi.gr/faculty/dghinis/ts/diaf14.pdf>)
  - 6) (<https://learninn.gr/giati-i-ekpaideysi-einai-genoys-th>
  - 7) (<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PRIMD>
  - 8) (<https://dschool.edu.gr>).
  - 9) Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα e-me <https://e-me.edu.gr>
  - 10) <https://kedivim.panteion.gr/index.php/component/content/article/2-education/33-5-advantages-of-face-to-face-education>).
  - 11) <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9746/988>
- 0

12)<https://www.ekped.gr/praktika10/web/159.pdf> (Ζωγόπουλος 2009)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μέρος της διπλωματικής μου διατριβής με τίτλο: "Συγκριτική ανάλυση της εξ αποστάσεως και της δια ζώσης εκπαίδευσης" για την ολοκλήρωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς στο τμήμα Οικονομικής Επιστήμης. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα στοιχεία που θα συμπληρωθούν θα χρησιμοποιηθούν μόνο στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας. Το ερωτηματολόγιο αφορά εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και ο χρόνος που απαιτείται για την συμπλήρωσή του είναι (πέντε) 5 λεπτά. Σας ευχαριστώ θερμά εκ των προτέρων για την συμμετοχή σας και τον χρόνο που διαθέσατε.
Με εκτίμηση

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ (Δημογραφικά χαρακτηριστικά)

Περιγραφή (προαιρετική)

1. Ηλικία *

- Έως 30 ετών
- 31-40 ετών
- 41-50 ετών
- 50- 60 ετών
- 61+ ετών

2. Σπουδές *

- βασικό πτυχίο
- Μεταπτυχιακό
- διδακτορικό
- Άλλα...

3. φύλο

- Άντρας
- Γυναίκα

4. Χρόνια προυπηρεσίας

- 0-5 έτη
- 6-10 έτη
- 11-15 έτη
- 16-20
- 21+ έτη

5. Βαθμίδα εκπαίδευσης

- Πρωτοβάθμια
- δευτεροβάθμια

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Περιγραφή (προαιρετική)

6. Πόσο συχνά είχατε προβλήματα με την σύνδεση σας στις πλατφόρμες διδασκαλίας;

- Ποτέ
- Λίγες φορές
- Αρκετές φορές
- Πολλές φορές
- Συνέχεια

7. Σας δυσκόλεψε η χρήση των εκπαιδευτικών πλατφορμών;

- Πολύ
- Αρκετά
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

8. Ήταν εύκολη για σας η προετοιμασία για το μάθημα της τηλεκπαίδευσης;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

9. Γνωρίζετε τις επιπλέον δυνατότητες (πέρα από τις βασικές) που έχουν οι πλατφόρμες της εκπαιδευτικής διαδικασίας ;

- Όχι
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

10.

Γίνεται κατά την γνώμη σας επαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την

- Όχι
- Λίγο
- μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

11. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από την απόδοση των μαθητών σας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

- καθόλου
- λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

12. Πιστεύετε ότι η διά ζώσης διδασκαλία είναι αποδοτικότερη από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση; ;

- Όχι
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάντα

13. Αισθάνεστε ότι τα μαθήματα μέσω τηλεκπαίδευσης είναι μονότονα και ανιαρά;

- Όχι
- Σπάνια
- Μερικές φορές
- Πολλές φορές
- Πάντα

14. Ποια από τα παρακάτω εργαλεία ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης χρησιμοποιείτε;

- eclass
- email
- facebook
- viber
- messenger
- blogs
- e-me
- Άλλο

15. Ποια από τα παρακάτω εργαλεία σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης χρησιμοποιείτε;

- webex
- zoom
- microsoft teams
- skype
- viber
- messenger
- Άλλο

16. Στην διά ζώσης εκπαίδευση ποια μέθοδο διδασκαλίας χρησιμοποιείτε συνήθως;

- ομαδοσυνεργατική
- δασκαλοκεντρική
- συμμετοχική
- άλλο

17.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

- Ευελιξία
- εξατομίκευση
- διαδραστικότητα
- Αύξηση ενδιαφέροντος
- Δυνατότητα αποθήκευσης και ανανέωσης εκπαιδευτικού υλικού
- Κάλυψη αναγκών των μαθητών με ειδικές ανάγκες
- πολυμορφικότητα
- εξοικονόμηση χρόνου μετακίνησης
- Άλλο

18. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα της διά ζώσης εκπαίδευσης;

- Κοινωνικοποίηση και αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων
- Ανατροφοδότηση
- Συνεργατικότητα
- Ενεργή συμμετοχή
- βιωματικό μάθημα
- Χαμηλό κόστος
- Λιγότερος χρόνος για την προετοιμασία του μαθήματος
- Άλλο

19. Πιστεύετε ότι πρέπει να συνεχιστεί συμπληρωματικά με την διά ζώσης εκπαίδευση και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

- Όχι
- Σπάνια
- Μερικές φορές
- Πολλές φορές
- Πάντα

Ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας

Περιγραφή (προαιρετική)